

АНАЛИЗА ЕФЕКТА ЗАКОНА О УЦБЕНИЦИМА

1. КОЈИ СУ ПРОБЛЕМИ КОЈЕ ЗАКОН ТРЕБА ДА РЕШИ

Кључни проблеми које Закон треба да реши су:

- 1) **проблем доступности квалитетног уџбеника** сваком ученику у систему (под доступношћу се подразумева постојање уџбеника који може да купи или набави сваки ученик, односно родитељ);
- 2) **проблем недовољне транспарентности могуће корупције** у поступку одобравања и избора уџбеника;
- 3) **проблем недовољне заштите породичног буџета** због начина одређивања цене и избора уџбеника.

Нацрт Закон о уџбеницима односи се на следеће субјекте:

- ученике,
- родитеље,
- наставнике,
- школе,
- издаваче,
- Завод за унапређивање образовања и васпитања,
- Национални просветни савет,
- Савет за стручно образовање и образовање одраслих,
- Министарство просвете, науке и технолошког развоја.

Кровни закон у области предуниверзитетског образовања је Законом о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС”, бр. 72/09, 52/11, 55/13 и 35/15 – аутентично тумачење; у даљем тексту: ЗОСОВ). У њему је дефинисано неколико елемената (институција, надлежности, одговорности) који представљају основу за посебан закон, тј. за Закон о уџбеницима. Чланови ЗОСОВ-а који су кључни за предложени Закон о уџбеницима, дати су у прилогу 1.

Чланови 12, 13, 14. и 16. ЗОСОВ-а дефинишу савете надлежне за предуниверзитетско образовање и њихове надлежности у области уџбеника и наставних средстава (Национални просветни савет – бира га и именује Народна скупштина и Савет за стручно образовање и образовање одраслих - бира га и именује Влада).

Успостављање и надлежности завода као институција задужених за квалитет предуниверзитетског образовања дати су у члану 17. ЗОСОВ-а (Завод за унапређивање образовања и васпитања и Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања) је основала Влада са основним задатком да обавља развојне, саветодавне, истраживачке и друге стручне послове у предшколском, основном и средњем образовању и васпитању. Завод за унапређивање образовања и васпитања има организациону јединицу, Центар за развој програма и уџбеника. Завод за унапређивање образовања и васпитања је правно лице које ради независно од Министарства просвете, науке и технолошког развоја (у даљем тексту: Министарство). Министарство може да покреће иницијативе према Заводу за унапређивање образовања и васпитања, али не може да утиче на његов рад.

1) ПРОБЛЕМ ДОСТУПНОСТИ КВАЛИТЕТНОГ УЦБЕНИКА

У Републици Србији је у школској 2014/2015. години било уписано 562556 ученика у основној школи и 270356 ученика у средњој школи, (Табела 1.). За несметани и квалитетан образовно-васпитни рад потребно је неколико важних фактора међу које спадају: одговарајући наставни кадар, одговарајући услови рада и наставна средства. Основни задатак Министарства јесте да обезбедити све потребне услове за школовање свих ученика, у овој школској години то износи 832912 ученика. Поред обезбеђивања компетентног наставног кадра, затим школских зграда и техничке опремљености, Министарство доноси и спроводи одлуке које се тичу развоја наставних средстава и то пре свега уџбеника као основног дидактички обликованог наставног средства који се користи у образовно-васпитном раду у школи.

Табела 1: Број ученика у образовном систему Републике Србије (извор РСЗ: <http://webrzs.stat.gov.rs/WebSite/Public/PageView.aspx?pKey=126>)

основна школа	Укупно	I разред	II разред	III разред	IV разред	V разред	VI разред	VII разред	VIII разред
2013/14	562556	68693	69747	72238	74076	71803	70750	69707	65542

средња школа	Укупно	I разред	II разред	III разред	IV разред
2013/14	270356	69067	72675	70295	58319

Дуги низ година у Републици Србији је издавање уџбеника било поверено само јавном издавачу, односно Заводу за уџбенике. На овај начин на тржишту је постојао монопол што је водило до споријег развоја квалитета наставних средстава.

Закон о уџбеницима и другим наставним средствима („Службени гласник РС”, број 72/09) омогућио је отварање тржишта за све издаваче. Тим Законом је уведена обавеза лиценцирања издавача. Од 2010. године до данас је лиценцу добило 79 издавача, списак је доступан на <http://mpn.gov.rs/prosveta/udzbenici/licencirani-izdavaci>. За добијање лиценце није постојао услов о потребном броју запослених стручних особа, нити је постојао било какав услов о потребном улагању у запослене, опрему или простор, што је омогућавало веома једноставан улазак на тржиште уџбеника.

Тренутно законско решење: Лиценцу може да добије издавач који је регистрован за обављање издавачке делатности, ако има:

- 1) издавачки план;
- 2) уредника за одговарајући предмет у основном образовању и васпитању, односно за предмет или стручну област у средњем образовању и васпитању;
- 3) седиште у Републици Србији.

Једном добијена лиценца важи трајно, без обзира што је издавачки план важна динамичка карактеристика била доступна само приликом добијања лиценце. Очекивало се да отварање тржишта омогући подизање квалитета уџбеника и већу доступност уџбеника и наставних средстава. Међутим, поред дела позитивних ефеката, примена постојећег законског решења довела је и до значајних негативних последица и проблема.

У основним школама у последњих неколико година, односно од примене претходног Закона о уџбеницима и наставним средствима, дошло је до хиперпродукције уџбеника, пре свега за обавезне предмете у основној школи. За школску 2014/2015. годину постоји близу 1700 одобрених наслова (видети ИЗВОД ИЗ РЕГИСТРА ОДОБРЕНИХ УЦБЕНИКА – КАТАЛОГ УЦБЕНИКА ЗА ПРЕДШКОЛСКУ УСТАНОВУ И ОСНОВНУ

Отварање тржишта уџбеника за приватне издаваче довело је до веће понуде уџбеника за основу школу који су најпрофитабилнији, али је понуда уџбеника за стручне предмете у стручним школама остала готово непромењена, тако да велики број ових уџбеника датира из деведесетих година прошлог века или уопште не постоји одговарајућа литература.

О томе колики проблем представља недостатак уџбеника за стручне предмете у стручним школама говоре и подаци да од укупног броја ученика средњих школа у Републици Србији, 75% ученика похађа стручне школе. У школској 2014/2015. години ученици су уписани на 169 четворогодишња образовна профила и 138 трогодишња образовна профила. Број стручних предмета на овим профилима премашује 1000 (Табела 2). Основна функција средњег стручног образовања је оспособљавање ученика да се лако укључе у тржиште рада. Како се услови и захтеви на тржишту рада брзо мењају, потребно је да и стручно образовање поседује исте карактеристике. Поставља се питање колико је то могуће ако су наставни материјали у великој мери или застарели или уопште не постоје.

Табела 2: Број образовних профила по подручјима рада и потрајању, упис 2014/15
 (извор: http://www.mpn.gov.rs/images/content/prosveta/srednje_skole/konkurs1415/konkurs14-v4.pdf)

Трајање образовања →		4	4	4	3	3	3
Подручје рада↓		а	о	спец	а	о	спец
1	пољопривреда, производња и прерада хране	7	1		7	0	3
2	шумарство и обрада дрвета	4	2		6	0	4
3	геологија, рударство и металургија	7	1		10	1	
4	машинство и обрада метала	15	8		31	1	6
5	електротехника	13	3		7	0	
6	хемија, неметали и графичарство	15	0	1	7	0	5
7	текстилно и кожарство	4	5		6	1	4
8	геодезија и грађевинарство	6	2		10	1	1
9	саобраћај	10	4		8	0	2
10	трговина, угоститељство и туризам	5	0		4	0	
11	економија, право и администрација	8	3	1	0	0	
12	природно–математичко (хидрометеоролошко) подручје рада	2	0		0	0	
13	здравство и социјална заштита	12	0	1	2	0	
14	култура, уметност и јавно информисање	23	3				
15	остала делатност личних услуга	1	2		7	0	4
		132	34	3	105	4	29

А – активан, О – оглед, спец – школе за ученике са неким сметњама

За илустрацију ставова које смо навели у претходном делу, дајемо списак одобрених уџбеника и наставних средстава за математику и српски језик за први разред основне школе, укупно 83 наслова, (Табела 3), као пример хиперпродукције уџбеника за један ниво образовања, односно за основну школу. У Табели 4 дати су примери застарелих уџбеника за стручне предмете у стручним школама као пример тренутног стања у

стручном образовању. Детаљни подаци о одобреним уџбеницима за све нивое предуниверзитетског образовања, за све разреде и све предмете доступни су на адреси:

<http://www.mpn.gov.rs/prosveta/udzbenici/skolska-2014-2015-god/1220-izvod-iz-registra-odobrenih-udzbenika-skolska-2014-2015-godina>

Табела 3: *списак одобрених наслова за српски језик и математику за први разред основне школе у школској 2014/2015.*

СРПСКИ ЈЕЗИК - за први разред основне школе			
Назив издавача	Назив уџбеника или другог наставног средства	Име/имена аутора	Број и датум решења министра
„АТОС“	Српски језик – Збирка задатака од I до IV разреда основне школе	Марина Вићентијевић, Зора Милошевић, Весна Ерић	650-02-00246/2008-06/05 од 5.6.2008.
„АТОС“	Српски језик – Контролни задаци од I до IV разреда основне школе	Марина Вићентијевић, Зора Милошевић, Весна Ерић	650-02-00246/2008-06/08 од 5.6.2008.
„БИГЗ“	Српски језик за 1. разред основне школе (Буквар, Читанка и Наставни листови уз Читанку)	Зорица Цветановић, Сузана Копривица, Даница Килибарда	650-02-01023/2010-06 од 27.1.2011.
„DRAGON GAMES“	Писанка – вежбанка за правилно, лепо и читко писање у првом разреду основне школе	др Емил Каменов	650-02-53/2012-06 од 23.11.2012.
„ЕДУКА“	Радна свеска уз Буквар и Читанку за први разред основне школе	Ивана Јухас	650-02-00247/2008-06/22 од 5.6.2008.
„ЕДУКА“	Нови Буквар	Бранка Матијевић, Љиљана Вдовић, Ранка Јанаћковић	650-02-00247/2008-06/21 од 05.06.2008. и 650-02-00599/2010-06 од 5.8.2010.
	Нови Буквар и пратећа радна свеска		
„ЕДУКА“	Читанка за 1. разред основне школе	Иван Јовић, Моња Јовић	650-02-00248/2008-06/05 од 5.6.2008.
„ЕДУКА“	Радна свеска уз Читанку са поукама о језику, за 1. разред основне школе	Моња Јовић	650-02-134/2012-06 од 13.2.2013.
„ЕДУКА“	Читалица – писалица, вежбанка за српски језик, за 1. разред основне школе	Татјана Ковачев	650-02-100/2013-06 од 9.7.2013.
„ЕПОХА“	Дворац писмености – буквар	Ранко Симовић	650-02-00262/2008-06/02 од 20.6.2008.
„ЕПОХА“	Заједничка улазница, читанка за први разред	Ранко Симовић	650-02-00262/2008-06/01 од 23.6.2008.

„ЕПОХА“	Радна свеска из српског језика 1, за 1. разред основне школе	Ранко Симовић	650-02-00570/2010-06 од 11.3.2011.
„ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ“	Буквар за 1. разред основне школе	др Вук Милатовић, Анастасија Ивковић	650-02-35/2003-02 од 7.7.2003.
	Буквар за 1. разред основне школе и пратећа радна свеска		
„ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ“	Наставни листови уз Буквар	др Вук Милатовић, Анастасија Ивковић	6-00-540/2003-023 од 25.7.2003.
„ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ“	Буквар	Драгана Богавац, Душанка Бојовић, Драгослав Андрић	6-00-252/2004-03 од 6.7.2004.
„ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ“	Како расту слова, радни листови уз Буквар	Драгана Богавац, Душанка Бојовић	6-00-252/2004-03 од 6.7.2004.
„ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ“	Читамо и пишемо, почетница за први разред	Јелена Миоч, Нада Миоч- Станојевић	6-00-686/2003-02 од 22.9.2003.
„ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ“	Почетница за српски језик	Радмила Жежељ-Ралић	650-02-48/2003-02 од 20.8.2003.
„ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ“	Каж ми да ти кажем – приручник за српски језик	др Мирољуб Вучковић	650-02-25/2004-03 од 21.7.2004.
„ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ“	Златна јабука – читанка	др Славица Јовановић	650-02-00022/2005-06 од 15.4.2005.
„ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ“	Вежбанка уз читанку Златна јабука	др Славица Јовановић	650-02-00027/2005-06 од 15.4.2005.
„ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ“	Румена свитања-читанка за 1. разред основне школе	Мирољуб Вучковић	650-02-00734/2010-06 од 27.1.2011.
„ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ“	Радна свеска уз Буквар, за 1. разред основне школе	Анастасија Ивковић, Биљана Ивковић	650-02-453/2013-06 од 30.1.2014.
„ИНОВАЦИЈА ЈОКСИМОВИЋ“	Буквар за 1. разред основне школе	Светлана Јоксимовић	650-02-00776/2010-06 од 28.2.2011.
„ИНОВАЦИЈА ЈОКСИМОВИЋ“	Буквар за 1. разред основне школе	Светлана Јоксимовић	650-02-00076/2010-06 од 29.8.2011.
	Радна свеска уз буквар за 1. разред основне школе		
„ИНОВАЦИЈА ЈОКСИМОВИЋ“	Моја прва читанка, за 1. разред основне школе	Светлана Јоксимовић	650-02-186/2012-06 од 11.3.2013.
	Радна свеска уз читанку, за 1. разред основне школе		650-02-186/1/2012-06 од 11.3.2013.
„KLETT“	Игра речи - читанка за 1. разред основне школе, уџбеник	Радмила Жежељ-Ралић	650-02-00209/2008-06 од 5.6.2008.
	Игра речи - читанка за 1. разред основне школе, уџбеник и пратећа радна свеска		
„KLETT“	Од слова до енциклопедије - буквар за први разред	Д.Павловић	650-02-00204/2008-06 од 5.6.2008.

	основне школе		
„KLETT“	Маша и Раша, радни листови за српски језик за 1. разред основне школе	Радмила Жежељ Ралић, Бранка Матијевић	650-02-164/2012-06 од 24.1.2013.
„KLETT“	Машина и Рашина игра словима - Буквар за 1. разред основне школе	Зоран Б. Гаврић, Мирјана Ковачевић	650-02-321/2013-06 од 25.11.2013.
„КРЕАТИВНИ ЦЕНТАР“	Буквар	др Симеон Маринковић	650-02-00164/2008-06 од 5.6.2008.
	Забавна граматика 1		
	Читанка за 1. разред основне школе	др Симеон Маринковић, Славица Марковић	650-02-00164/2008-06 од 5.6.2008.
	Приручник за учитеље за наставу српског језика у 1. разреду	Дубравка Чича, мр Слађана Илић	650-02-00164/2008-06 од 5.6.2008.
„КРЕАТИВНИ ЦЕНТАР“	Буквар и пратећа радна свеска	др Симеон Маринковић	650-02-00164/2008-06 од 5.6.2008.
	Забавна граматика 1 и пратећа радна свеска		
	Читанка за први разред основне школе и пратећа радна свеска	др Симеон Маринковић, Славица Марковић	
„КРЕАТИВНИ ЦЕНТАР“	Језичка школица 1 – додатни материјал	Александра Стефановић, Сандра Радовановић, мр Александра Станић, мр Саша Гламочак	650-02-00179/2008-06 од 19.6.2008.
„КРЕАТИВНИ ЦЕНТАР“	Српски језик у првом разреду основне школе; комплексни поступак у настави почетног читања и писања, уџбенички комплет	Зорица Вукајловић, Зорица Стојановић	650-02-00181/2008-06 од 13.6.2008.
„КРЕАТИВНИ ЦЕНТАР“	Приручник за учитеље за наставу почетног читања и писања по комплексном поступку	Зорица Вукајловић, Зорица Стојановић	650-02-00181/2008-06 од 13.6.2008.
„КРЕАТИВНИ ЦЕНТАР“	Знам и удем – контролне вежбе за српски језик за 1. разред основне школе	Јелисавета Делић, Александра Стефановић, мр Александра Станић	650-02-00110/2010-06 од 21.7.2010.
„ЛИБЕР“	Језичке мозгалице - најчешће правописне грешке за основну школу	др Душанка Вујовић	650-02-00856/2010-06 од 27.1.2011.
„НОВА ШКОЛА“	Добро јутро – читанка за први разред	Милица Ћук, Зорица Петровић	650-02-00250/2008-06/20 од 9.6.2008.
„НОВА ШКОЛА“	Кућа слова – буквар и почетница за први разред основне школе	Милица Ћук, Тодор Ћук	650-02-00250/2008-06/20 од 20.6.2008.
„НОВА ШКОЛА“	Радна свеска из српског језика, за први разред основне школе	Милица Ћук, Гордана Степић	650-02-541/2013-06 од 13.2.2014.

„НОВИ ЛОГОС“	Радна свеска уз Читанку Реч по реч за 1. разред основне школе	Наташа Станковић Шошо, Каролина Војчић-Белошевац	650-02-00277/2012-06 од 25.2.2013.
„НОВИ ЛОГОС“	Буквар за 1. разред основне школе	Душка Милић, Татјана Митић	650-02-31/2013-06 од 31.5.2013.
„НОВИ ЛОГОС“	Радна свеска уз Буквар – штампана и писана слова за 1. разред основне школе	Душка Милић, Татјана Митић	650-02-31/1/2013-06 од 31.5.2013.
„НОВИ ЛОГОС“	Читанка 1 Реч по реч, за 1. разред основне школе	Наташа Станковић Шошо, Маја Костић	650-02-39/2013-06 од 24.6.2013.
„ПУБЛИК ПРАКТИКУМ”	Огледалце знања Српски језик 1 -радна свеска за 1. разред основне школе	Светлана Миленковић	650-02-00502/2010-06 од 21.9.2010.
„ПУБЛИК ПРАКТИКУМ”	Кроз игру до знања Српски језик 1 -радна свеска	Јасна Игњатовић	650-02-33/2012-06 од 8.1.2013.
„ПЧЕЛИЦА“	Пчелица 1 – Радна свеска за српски језик за 1. разред	Маја Кораксић, Горан Марковић	650-02-00194/2008-06 од 20.6.2008.
„ПЧЕЛИЦА“	Букварко, уџбеник за први разред основне школе	Маја Кораксић, Лела Петровић	650-02-00241/2010-06 од 21.7.2010.
МАТЕМАТИКА - за први разред основне школе			
Назив издавача	Назив уџбеника или другог наставног средства	Име/имена аутора	Број и датум решења министра
„АТОС“	Збирка задатака из математике (од I до IV разреда основне школе)	Марина Вићентијевић, Весна Ерић, Весна Анђелић	650-02-00246/2008-06/06 од 20.6.2008.
„АТОС“	Математика - контролни задаци за 1. разред основне школе	Зора Милошевић, Марина Вићентијевић, Весна Ерић	650-02-00486/2010-06 од 21.9.2010.
„БИГЗ ШКОЛСТВО“	Математика за први разред основне школе – уџбенички комплет	М.Јовановић Лазић, Д.Дрндаревић	650-02-00249/2008-06/01 од 5.7.2010.
„ГЕРУНДИЈУМ“	Да мали математичари постану велики - бројеви и рачунске операције, задаци из математике за ученике млађих разреда основне школе	др Сениша Јешић, Драгица Мишић	650-02-00913/2010-06 од 27.1.2011.
„ДРАГАНИЋ“	Математика и радни листови за први разред – уџбенички комплет	Д.Михаиловић, М.М.Игњатовић	650-02-00107/2008-06 од 20.6.2008.
„ЕДУКА“ *	Математика 1а и 1б за 1. разред основне школе	Светлана Јоксимовић	650-02-00248/2008-06/16 од 20.6.2008.

	Математика 1а, уџбеник и пратећа радна свеска Математика 1б за 1. разред основне школе		
„ЕДУКА”	Математика 1а и Математика 1б за 1. разред основне школе	Љиљана Вдовић, Бранка Матијевић, Ранка Јанковић	650-02-00286/2010-06 од 21.7.2010.
	Математика 1а, уџбеник и пратећа радна свеска Математика 1б за 1. разред основне школе		
„ЕДУКА”	Математика 1а и 1б за 1. разред основне школе	Ивана Јухас	650-02-00273/2010-06 од 29.6.2010.
	Математика 1, уџбеник и пратеће радне свеске: Математика 1а и Математика 1б за 1. разред основне школе		
„ЕДУКА”	Математика 1 (Уџбеник, Радна свеска 1 и Радна свеска 2) за први разред основне школе	Милосав Марјановић, Александра Мандић	650-02-00381/2010-06 од 29.6.2010.
„ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ”	Математика	др Милосав Марјановић, Маријана Зељић, Марија Капс, Љиљана Симовић	610-00-171/2003-02 од 6.6.2003.
„ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ”	Радни листови из математику	др Милосав Марјановић, Маријана Зељић, Марија Капс, Љиљана Симовић	610-00-171/2003-02 од 6.6.2003.
„ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ”	Моја прва математика	Гроздана Шимић	650-02-00044/2005-06 од 17.5.2005.
„ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ”	Радни листови из математике	Гроздана Шимић, Радица Пајић	650-02-00044/2005-06 од 17.5.2005.
„ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ”	Математика 1, уџбеник и пратећа радна свеска; Математика 1, (уџбенички комплет за први разред основне школе)	Оливера Тодоровић, Срђан Огњановић	650-02-00017/2009-06 од 27.2.2009.
„ИНОВАЦИЈА ЈОКСИМОВИЋ”	Контролни задаци из математике за 1. разред основне школе	Светлана Јоксимовић	650-02-00067/2011-06 од 15.7.2011.
„ИНОВАЦИЈА ЈОКСИМОВИЋ”	Математика, уџбеник за 1. разред основне школе, 1. и 2. део	Светлана Јоксимовић	650-02-00150/2011-06 од 25.7.2011.
„КВАДРАТ-ПЛУС”	Мала рачунаљка за 1. разред основне школе	Милан Самарцић	650-02-01038/2010-06 од 6.4.2011.

„KLETT“	Игра бројева и облика 1 - математика за 1. разред основне школе – уџбеник	М.Рајшп, Ј.Жиц, М.Јовановић	650-02-00210/2008-06 од 19.6.2008.
	Игра бројева и облика 1 - математика за 1. разред основне школе – уџбеник и пратећа радна свеска		
„KLETT“	Маша и Раша, наставни листови из математике за 1. разред основне школе	Радмила Жежељ, Бранка Матијевић	650-02-175/2012-06 од 4.2.2013.
„КОРАК ПО КОРАК“	Математика (1а и 1б) за први разред	Светлана Јоксимовић	Привремена мера одређена решењем Врховног суда број Гж. 53/09 којом се, до правноснажног окончања спора, забрањује Светлани Јоксимовић да сама или преко трећег правног или физичког лица штампа и објављује писани материјал коришћен у издавању привредног друштва „ЕДУКА“, до правоснажног окончања спора
„КОРАК ПО КОРАК“	Математика (1а) за 1. разред основне школе	Светлана Јоксимовић	650-02-00085/2010-06 од 30.6.2010.
	Радна свеска уз уџбеник математике за 1. разред основне школе (1б)		
	Приручник за учитеље уз уџбеник математике за 1. разред основне школе		
	Математика (1а) за 1. разред основне школе и пратећа радна свеска;		
„КРЕАТИВНИ ЦЕНТАР“	Математика 1 – уџбеник	др Симеон Маринковић, мр Љиљана Маринковић, Дејан Беговић	650-02-00149/2008-06 од 24.6.2008.
„КРЕАТИВНИ ЦЕНТАР“	Забавна математика 1	др Симеон Маринковић	650-02-00149/2008-06 од 24.6.2008.
„КРЕАТИВНИ ЦЕНТАР“	Приручник за учитеље за наставу математике у 1. разреду	Александра Стефановић	650-02-00149/2008-06 од 24.6.2008.
„КРЕАТИВНИ ЦЕНТАР“	Знам и умем – контролне вежбе необавезног наставног средства за математику за 1.	Љиљана Вуковић, Сандра Радовановић, Александра Стефановић	650-02-00111/2010-06 од 29.6.2010.

	разред основне школе		
„КРЕАТИВНИ ЦЕНТАР“	Математика 1, уџбеник за 1. разред основне школе	Јасмина Милинковић	650-02-330/2013-06 од 25.10.2013.
„КРЕАТИВНИ ЦЕНТАР“	Математика 1, радна свеска за 1. разред основне школе	Јасмина Милинковић, Ненад Матић	650-02-330/1/2013-06 од 25.10.2013.
„МАТЕМАТИЧКИ КРЕАТИВНИ ЦЕНТАР“	Donnino 1 – магична математика за 1. разред основне школе	Јасна Богешић	650-02-00393/2011-06 од 6.3.2012.
„НОВИ ЛОГОС“	Математика 1, уџбеник за први разред основне школе	Ива Иванчевић, Сенка Тахировић	650-02-00278/2012-06 од 8.1.2013.
	Математика 1, радна свеска за први разред основне школе		650-02-00278/1/2012-06 од 8.1.2013.
„НОВА ШКОЛА“	Разиграна математика 1 – уџбеник за први разред основне школе	Милица Ћук, Зоран Јевтић, Бранко Марковић	650-02-00250/2008-06 од 19.6.2008.
„НОВА ШКОЛА“	Радна свеска из математике за 1. разред основне школе	Милица Ћук, Зоран Јевтић	650-02-00820/2010-06 од 27.1.2011.
„ПЧЕЛИЦА“	Математика 1, за 1. разред основне школе	Маја Кораксић, Горан Марковић	650-02-00891/2010-06 од 4.2.2011.
„ПЧЕЛИЦА“	Пчелица 1 – Радна свеска за математику за 1. разред основне школе	Маја Кораксић, Горан Марковић	650-02-00193/2008-06 од 20.6.2008.
„ПУБЛИК ПРАКТИКУМ“	Огледалце знања Математика 1 – радна свеска за 1. разред основне школе	Светлана Миленковић	650-02-00012/2011-06 од 6.4.2011.
„ПУБЛИК ПРАКТИКУМ“	Кроз игру до знања Математика 1, радна свеска за 1. разред основне школе	Јасна Игњатовић	650-02-00360/2011-06 од 28.12.2011.

Табела 4: примери уџбеника за стручне предмете у стручним школама

Назив предмета	број решења и година
Основи грађевинарства	650-18/1-88 од 14.6.1988.
Технологија са практикумом за руковоаца грађевинском механизацијом	650-161/88 од 14.4.1988.
Фотографија, за I–IV разред.	650-403/88 од 30.6.1988.
Основе саобраћаја и транспорта, за I и II разред саобраћајне школе	650-154/88 од 30.6.1988.
Пољопривредна производња – биљна производња за I и II разред ратара повртара, за I и III разред пољопривредног произвођача и руковоаца пољопривредне технике и за I – IV разред техничара пољопривредне технике	650-478/88 од 30.6.1988.

У Републици Србији се, поред српског језика, целокупна настава реализује и на још осам језика националних мањина од 1. разреда основне до 4. разреда средње школе. Комплетна настава се реализује, поред српског језика, на још осам језика националних мањина. То су следећи језици: мађарски, албански, румунски, русински, хрватски,

босански, словачки и бугарски. У школској 2014/2015. години број ученика који су похађали наставу на матерњем језику је 32.165 што приближно чини само 4% ученичке популације у Републици Србији. Више детаља о образовању на језицима националних мањина дато је у прилогу овог документа, Прилог 2. Број наслова уџбеника и уџбеничких компоненти приказан је у табели 4а.

Табела 4а: Број важећих уџбеника и уџбеничких компоненти на језицима националних мањина:

Језик националне мањине	Број одобрених уџбеника за предшколски узраст	Број одобрених уџбеника за основну школу	Број одобрених уџбеника за средњу школу
Албански језик	3	76	
Босански језик	5	18	7
Бугарски језик	-	49	32
Мађарски језик	6	227	53
Румунски језик	-	179	26
Русински језик	-	184	38
Словачки језик	-	201	51
Украјински језик	-	17	-
Хрватски језик	-	96	23
Чешки језик	-	9	-
укупно по нивоима	14	1056	230
УКУПНО:			1300

Број издања на појединим језицима, од када је усвојен Закон о уџбеницима и другим наставним средствима, веома варира јер су издавачи, пре свега, заинтересовани за бројније мањине као што су мађарска, албанска и бошњачка. Досадашње законско решење, тј. увођење нискотиражних уџбеника, није дало одговорајуће резултате јер су и даље неке мањине остајале без нових савремених уџбеника. Увидом у Каталог одобрених уџбеника може се видети да су издавачи у највећој мери приступили изради уџбеника за националне мањине које нису нискотиражне, док је издавање стварних нискотиражних уџбеника, тј. уџбеника на русинском, румунском и бугарском језику, и даље остало искључиво обавеза јавног издавача. Иако тренутно законско решење предвиђа финансирање нискотиражних уџбеника, оно није дало резултате јер су издавачи, осим јавног издавача, потраживали само средства за уџбенике националних мањина који су у великој мери профитабилни. У Табели 5 дати су подаци о средствима које су уплатили издавачи, потраживању издавача и средствима која су уплаћена издавачима за издавање нискотиражних уџбеника у школској 2014/2015. години.

Табела 5: уплаћена-тражена-реализована средства за нискотиражне уџбеник у школској 2014/2015.

ИЗДАВАЧ	ИЗНОС ТРАЖЕНИХ, ПРОЈЕКТОВАНИХ ИЗДАЊА	БРОЈ ПЛАНИРАНИХ НАСЛОВА	УПЛАТИО У ФОНД ЗА НИСКОТИРАЖНЕ УЏБЕНИКЕ (01.05.2013. - 03.12.2014.)	ДОБИЈЕНА СРЕДСТВА
„КРЕАТИВНИ ЦЕНТАР“, Д.О.О., БЕОГРАД	6.692.493,00	32	1.528.611,00	3.628.118,12
„КЛЕТТ“, Д.О.О., БЕОГРАД	11.714.823,00	52	4.285.417,69	5.600.203,77
ЈП „ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ“, БЕОГРАД	5.712.708,67	преко 1700	6.039.733,00	5.712.708,67

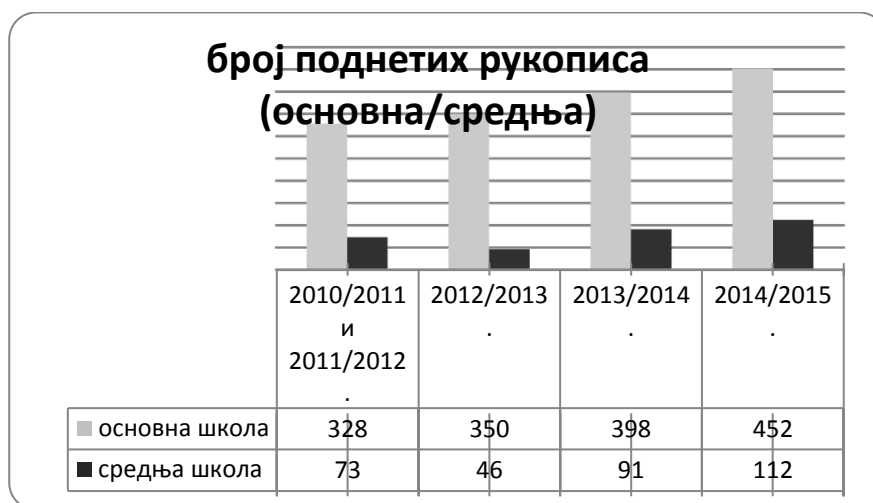
„БИГЗ ШКОЛСТВО“, Д.О.О., БЕОГРА	3.718.768,49	51	2.443.978,00	3.718.768,49
„ГЕРУНДИЈУМ“, Д.О.О., БЕОГРАД	264.800,00	12	247.349,00	282.956,84
„МАТЕМАТИСКОП“, Д.О.О., БЕОГРАД	380.862,00	2	107.596,40	351.871,83

За посебно важну групу ученика, а то су ученици са сметњама у развоју и инвалидитетом готово да не постоје нови или одговарајући уџбеници и наставна средства.

Поднети рукописи

По тренутном законском решењу поступак прегледања уџбеника је бесплатан за издаваче и сав трошак рада стручних комисија које оцењују квалитет рукописа уџбеника се финансира из средстава буџета Републике Србије. Број рукописа која се подносе на оцену Министарству сваке године је све већи. На Графикону 1 дати су подаци о поднетим рукописима за оцењивање у основним и средњим школама у последњих пет година. Само за основну школу је протекле године било поднето 452 рукописа, док је број поднетих рукописа за средњу школу само 112, што представља само четвртина поднетих рукописа за основну школу. Без обзира што је број потребних наслова у средњим школама више него 15 пута већи од броја потребних наслова у основним школама, издавачи и даље у великој мери подносе само рукописе уџбеника за основну школу. Такође, може се запазити линеарни тренд раста броја рукописа уџбеника за основну школу, што ће додатно отежати тренутну ситуацију са енормно великим бројем одобрених наслова за основну школу. Са друге стране, тренд повећања броја рукописа за средње школе је веома спор и том динамиком је немогуће достићи потребан број наслова за средње школе.

Графикон 1: Број поднетих рукописа за давање стручне оцене (одобравање)

Иако број поднетих захтева за одобрење рукописа уџбеника расте, то се не може рећи и за квалитет поднетих рукописа. На Графикону 2 приказан је однос одбијених и одобрених уџбеника за основну школу. Са 66% рукописа који су одобрени у прве две године примене тренутно важећег Закона о уџбеницима и другим наставним средствима, тај проценат је за школску 2014/2015. годину пао на 43%. На Графикону 3 дати су подаци

за средњу школу где се уочава сличан тренд у погледу пада квалитета поднетих рукописа уџбеника.

Графикон 2: одобрени и одбијени рукописи за основну школу

Графикон 3: одобрени и одбијени рукописи за средњу школу

Како је већ напоменуто, по тренутном законском решењу поступак прегледања уџбеника је бесплатан за издаваче и сав трошак рада стручних комисија које оцењују квалитет рукописа уџбеника се финансира из средстава буџета Републике Србије. Износи који су за ту намену утрошени у претходне три године дати су у наредној табели:

година	износ
2012	18.294.000,00
2013	12.700.000,00
2014	15.679.752,00
укупно	46.673.752,00

У последње време уочена је још једна појава неодговарајућег законског решења. Наиме, након негативне оцене рукописа, издавачи истовремено користе две опције, исправку рукопису подnose на поновну стручну оцену (која је поново плаћена из средстава буџета Републике Србије и за издаваче бесплатна) и експертизу старог одбијеног рукописа Националном просветном савету. Као пример наводимо:

- пример 1: 27. августа 2014. године Завод за унапређивање образовања и васпитања је Националном просветном савету и Министарству упутио

допис у коме **не предлаже** одобравање рукописа, који је Заводу достављен 28. јула 2014. године. Издавачка кућа је упутила рукопис на експертизу и на седници Националног просветног савета 4. новембра 2014. године је одобрен; у исто време, Издавач је нову верзију рукописа послао Заводу (преко Министарства) у октобру (у Заводу заведено 23. октобра 2014. године), а мишљење Завода у коме се **не предлаже** одобравање је 18. новембра 2014. године послато Националном просветном савету и Министарству,

- пример 2: 25. јула 2014. године Завод за унапређивање образовања и васпитања је Националном просветном савету и Министарству упутио допис у коме **не предлаже** одобравање рукописа, који је Заводу за унапређивање образовања и васпитања достављен 20. јуна 2014. године. Издавачка кућа је упутила рукопис на експертизу и на седници Националног просветног савета 4. новембра 2014. године тај рукопис је одобрен; у исто време, издавач је нову верзију рукописа послао Заводу за унапређивање образовања и васпитања (преко Министарства) у октобру (у Заводу за унапређивање образовања и васпитања заведено 3. октобра 2014. године), а мишљење Завода за унапређивање образовања и васпитања у коме се **предлаже** одобравање је 23. октобра 2014. године послато Националном просветном савету и Министарству.

2) ПРОБЛЕМ НЕДОВОЉНЕ ТРАНСПАРЕНТНОСТ И МОГУЋЕ КОРУПЦИЈЕ

На основу извештаја Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности, Агенције за борбу против корупције, као и на основу искуства током вишегодишње примене Закона о уџбеницима и другим наставним средствима, утврђено је да постоје проблеми у погледу недовољне транспарентности и ризик од корупције:

- немогућност заинтересованих страна, али и стручне јавности да оствари увид у садржину стручне оцене квалитета рукописа уџбеника;
- начин избора и квалификације лица која учествују у поступку стручне оцене квалитета рукописа уџбеника;
- недовољно образложена стручна оцена квалитета рукописа уџбеника;
- непостојање одредаба о сукоба интереса у поступку експертизе уџбеника;
- неуређено питање давања поклона, донација и репрезентација школама и запосленима у школи, од стране издавача;
- посредовање школа у набавци уџбеника;
- недовољна доступност свих одобрених уџбеника у поступку избора од стране наставника.

Као пример недовољне транспарентности и ризика од корупције наводимо пример давања поклона учитељима и наставницима.

Треба имати у виду да је у пракси утврђено да постоји знатан утицај одређених издавачких кућа на наставнике да бирају њихове уџбенике, нуђењем донација, бесплатних семинара и других погодности школи и/или наставницима на који је указала и Агенција за борбу против корупције.

Код избора уџбеника било је омогућено давање посебних погодности за наставнике или школе (Слика 1) које изабери уџбеник одговарајућег издавача.

Слика 1: погодности за наставнике који изаберу уџбенике

ПОСЕБНЕ ПОГОДНОСТИ
за „Klett” учитеље у 2015. години,
за наручених 20 уџбеничких комплета:

- ✓ **ТАБЛЕТ** са следећим садржајем:
  - АКТИВАЦИОНИ КОД ЗА ПРИСТУП ОБРАЗОВНОМ ИНТЕРАКТИВНОМ ПОРТАЛУ „МАША И РАША”
  - ПРИРУЧНИК СА ПРИПРЕМАМА ЗА ЧАСОВЕ И НАСТАВНИМ ПЛАНОВИМА У ДИГИТАЛНОМ ФОРМАТУ
  - УЏБЕНИЦИ 1–4. РАЗРЕДА У ДИГИТАЛНОМ ФОРМАТУ
- ✓ ШТАМПАНА ВЕРЗИЈА ПРИРУЧНИКА СА ПРИПРЕМАМА ЗА ЧАСОВЕ
- ✓ КОМПЛЕТ УЏБЕНИКА за одређени разред
- ✓ „KLETT” ТОРБА И ДНЕВНИК РАДА ОДЕЉЕЊСКОГ СТАРЕШИНЕ за учитеље који користе „Klett” комплет за одређени разред
- ✓ БЕСПЛАТАН АКРЕДИТОВАНИ СЕМИНАР (8 САТИ) за учитеље чији нас актив до **20. фебруара 2015.** обавести да ће у наредној школској години користити „Klett” комплет за одређени разред. Обавезна пријава на www.klett.rs.

www.klett.rs

Издавачка кућа „Klett” д.о.о.
Маршала Бирјузова 3–5/IV, 11000 Београд • телефон: 011/3348-384 • факс: 011/3348-385 • prodaja@klett.rs • www.klett.rs

Нови Лојос је припремио...

ПОСЕБНЕ ПОГОДНОСТИ

У ПРЕТПЛАТИ

за **УЧИТЕЉА** који у настави користи **УЏБЕНИЧКИ КОМПЛЕТ** за **1. разред** (уз минимум 20 комплета наручених у претплати):

Дигиталне материјале на **ТАБЛЕТУ**: *

- ✓ **УЏБЕНИКЕ** од 1. до 4. разреда у дигиталном формату
- ✓ **ДИГИТАЛНЕ ПРИРУЧНИКЕ** за све предмете 1. разреда
Приручници представљају значајно помоћно средство у припремању и извођењу наставе.
Дигитални приручници садрже **годишње и месечне наставне планове, предлоге дневних припрема** и додатне дидактичке материјале: **радне листиће, контролне вежбе, ppt презентације, додатне текстове и задатке, креативне радионице, игре, слике из уџбеника у великим форматима и многобројне предлоге додатних активности у самим дневним припремама.** У приручницима за српски језик, математику и свет око нас **уврштени су у предлоге дневних припрема Стандарди за крај првог циклуса образовања.**

- ✓ дигитални **ПЛАНЕР**
- ✓ дигитални **ПОРТФОЛИО** за учитеља

* Учиитељ може изабрати дигитални приручник на таблети уређају или приручнике са CD-ом у штампаном облику који укључују више од 2000 страна.

Бесплатни комплет свих уџбеника за **1. разред**

3 тематска плаката за учионицу и постер **Моје одељење**

Планер за учитеља

2 бесплатна комплета за одељење

за **АКТИВ УЧИТЕЉА** који у настави користи **УЏБЕНИЧКИ КОМПЛЕТ** за **1. разред**:

Бесплатни акредитовани осмочасовни семинар из Каталога програма сталног стручног усавршавања наставника, васпитача и стручних сарадника

Примерак штампане верзије приручника за сваки предмет 1. разреда за **школску библиотеку**

(више од 2000 страна)

Бесплатни комплет свих уџбеника и приручника за предмете који су одабрани за коришћење у настави

Постер **Моје одељење**

Планер за учитеља

Могућност плаћања у претплати на 5 рата!

9

Поред тога, ова могућност сасвим јасно ставља у неједнак положај тзв. мале издаваче уџбеника или јавног издавача који немају материјалне могућности или законске могућности да промовишу своје уџбенике на тај начин.

3) ПРОБЛЕМ НЕДОВОЉНЕ ЗАШТИТЕ ПОРОДИЧНОГ БУЏЕТА

Цена и обим уџбеника

Важећи Закон о уџбеницима и другим наставним средствима практично је омогућио да наставничко веће у школи сваке школске године бира нове уџбенике, па се често комплети разликују од одељења до одељења истог разреда у истој школи, из године у годину. То за последицу има да родитељи плаћају различиту цену комплекта уџбеника за исти разред, али и немогућност наслеђивања или вишегодишњег коришћења бесплатних уџбеника. Ово се дешава у ситуацији у којој је наставник онај који бира уџбеник који ће користити ученик, али уџбеник купује, односно плаћа родитељ. Иако уџбеник купује родитељ, он ни на који начин не учествује у поступку избора уџбеника.

Из важећег Закона (члан 36): Одлука о избору уџбеника доноси се на основу Каталога. **Одлуку о избору уџбеника и наставних средстава који ће се користити у школи од наредне школске године, доноси наставничко веће на образложен предлог стручних већа за области предмета, односно стручних актива наставника разредне наставе.** Одлуку о избору наставног средства који ће се користити у предшколској установи доноси васпитно-образовно веће, на образложен предлог стручног актива васпитача. Одлука о избору уџбеника и наставних средстава објављује се на огласној табли установе и обавезујућа је за све који изводе процес наставе.

Формирање цене уџбеника по тренутном законском решењу је потпуно слободно. На тај начин се цене могу значајно разликовати од издавача до издавача. Иако уџбенике купују или родитељи или држава кроз програм бесплатних уџбеника, они не могу утицати нити на цену, нити на избор уџбеника. Тренутно решење омогућује наставницима и учитељима да поред уџбеника траже и различита друга наставна средства што такође пада на терет родитеља.

Обим уџбеника није дефинисан ниједним подзаконским актом. Из тих разлога, у прва четири разреда основне школе, тежина школске торбе далеко премашује 10-15% тежине ученика што се сматра дозвољеном границом. Без ограничења обима уџбеника издавачи могу несметано да нуде уџбенике и друга наставна средства произвољног обима што може за последицу имати и повећање цене уџбеника. У Табели 6 дат је пример цена и обима уџбеника и уџбеничких комплета за обавезне наставне предмете у вишим разредима основне школе.

Табела 6: пример обима и цене за минимални комплет (<http://www.klett.rs/>
10.11.2014)

		5. разред		6. разред		7. разред		8. разред		укупно	
		број стр.	цена	број стр.	цена	број стр.	цена	број стр.	цена	број стр.	цена
1 Српски језик	читанка	223	840.00	208	840.00	212	840.00	239	840.00	882	3360.00
	граматика	127	620.00	127	620.00	144	620.00	143	620.00	541	2480.00
	радна свеска	125	530.00	135	530.00	131	530.00	173	530.00	564	2120.00
2 Математика	уџбеник	192	790.00	168	790.00	160	790.00	144	790.00	664	3160.00
	збирка	207	620.00	152	620.00	160	620.00	188	620.00	707	2480.00
3 Физика	уџбеник	--	--	128	690.00	155	690.00	200	690.00	483	2070.00
	збирка	--	--	160	580.00	151	580.00	164	580.00	475	1740.00
4 Хемија	уџбеник	--	--	--	--	156	750.00	212	750.00	368	1500.00
	збирка	--	--	--	--	104	560.00	116	560.00	220	1120.00
5 Географија	уџбеник	118	860.00	200	860.00	200	860.00	168	860.00	686	3440.00
	радна свеска	64	520.00	120	520.00	136	520.00	128	520.00	448	2080.00
6 Историја	уџбеник	148	850.00	196	850.00	160	850.00	204	850.00	708	3400.00
	радна свеска	92	590.00	152	590.00	148	590.00	156	590.00	548	2360.00
7 Биологија	уџбеник	188	790.00	200	790.00	188	790.00	236	790.00	812	3160.00
	радна свеска	96	410.00	60	410.00	60	410.00	104	410.00	320	1640.00
8 Ликовна култура	уџбеник	124	680.00	108	680.00	108	680.00	92	680.00	432	2720.00
9 Музичка култура	уџбеник+CD	68	710.00	80	710.00	100	710.00	76	710.00	324	2840.00
10 Техничко и информатичко образовање	уџбеник	106	780.00	123	780.00	136	780.00	132	780.00	497	3120.00
	радна свеска и материјал	68	1200.00	76	1200.00	92	1200.00	76	1400.00	312	5000.00
11 Енглески језик	уџбеник	148	850.00	148	850.00	148	850.00	148	850.00	592	3400.00
	радна свеска	84	600.00	84	600.00	84	600.00	84	600.00	336	2400.00
12 Немачки језик	уџбеник	136	860.00	140	860.00	86	860.00	110	860.00	472	3440.00
	радна свеска	84	610.00	94	610.00	50	610.00	60	610.00	288	2440.00
УКУПНО:		2398	13710.00	2859	14980.00	3069	16290.00	3353	16490.00	11679	61470.00

УКУПНО: 11679 страна 61470.00 динара

Пример нејасног одређивања цена представљају уџбеник и радна свеска из Географије за 5. и 6. разред основне школе. Иако је обим за 5. разред износи 118+64 страна, а за 6. разред износи 200+120 страна, цене су идентичне и износе 1380 динара.

Тренутно законско решење и подзаконски акти довели су до неодговарајућег плана уџбеника, па је тако граматика дефинисана за сваки разред као засебни обавезни део. На овај начин родитељи плаћају већу цену.

Наредни примери покузују начин на који неки издавачи дефинишу цене:

Пример 1: Креативни центар

Veseli vrtić - bosanski

	kom	
Grafiprof - štampa	2.000	445.016,52
CIP + ISBN		1.700,00
Izrada maketa		14.217,00
Proizvodni troškovi produkcije		1.113.353,00
Idirektni troškovi proizvodnje		131.804,00
	ukupno:	1.706.090,52
tiraž		2.000,00
cena koštanja po jedinici proi roizvoda		853,05
Distribucija		11,86
rabat		243,25
Troškovi po jedinici proizvoda		1.108,16

Пример 2: Математископ

Назив
Аутор
Број стран
Формат
Трошкови лектуре и 10 еура/стр
Ликовно г обликован 100 еура
Припрема текста 3 еура/стр
Штампа са папира 545 ком –
Ауторски 10%
Укупно

Пример 3:

Бигз

Редни број	Наслов	Тираж	Број издања	Трошкови производње по јединици	Малопродајна цена по јединици без ПДВ-а	Разлика укупних трошкова производње и малопродајне цене без ПДВ-а по јединици	Разлика укупних трошкова производње и малопродајне цене без ПДВ-а за целокупан тираж
1.	7.R.Fizika-Udžb.na Hrv.jez.	45	1	2.628,23	741,82	1.886,41	84.888,45
2.	7.R.Fizika-RS.na Hrv.jez.	45	1	2.308,02	543,52	1.764,50	79.402,50
3.	7.R.Hemija-Udžb.na Hrv.jez.	45	1	2.131,37	687,96	1.443,41	64.953,45
4.	7.R.Hemija-RS. Na Hrv.jez..	45	1	2.380,56	528,70	1.851,86	83.333,70
5.	7.R.Hrvatski-Čitanka	4	1	15.394,93	771,12	14.623,81	58.495,24
6.	7.R.Hrvatski-Hrvatski jezik	4	1	14.291,71	771,12	13.520,59	54.082,36
7.	7.R.Hrvatski-RS Čitanka	40	1	3.883,28	593,34	3.289,94	131.597,60
8.	7.R.Hrvatski-RS Hrvatski jez.	40	1	2.055,89	593,34	1.462,55	58.502,00
9.	7.R.Istorija-Udžb.na Hrv.jez.	45	1	3.312,97	703,70	2.609,17	117.417,15
10.	7.R.Istorija-RS.na Hrv.jez.	45	1	2.472,98	509,09	1.963,89	88.375,05
11.	7.R.Muzičko-udžb.na Hrv.jez.	45	1	2.162,96	619,09	1.543,87	69.474,15
12.	8.R.Biologija-udžb.na Hrv.jez	46	1	2.603,87	740,74	1.863,13	85.703,98
13.	8.R.Biologija-RS. na Hrv.jez.	46	1	1.920,64	528,70	1.391,94	64.029,24
14.	8.R.Geografija-udžb.na Hrv.j	46	1	2.168,66	687,96	1.480,70	68.112,20
15.	8.R.Hemija-Udžb.na Hrv.jez	46	1	2.106,66	687,96	1.418,70	65.260,20

Републике Србије су а затим, сваке набављане су само оштећени уџбеници. расподеле средстава 2014/2015. годину.

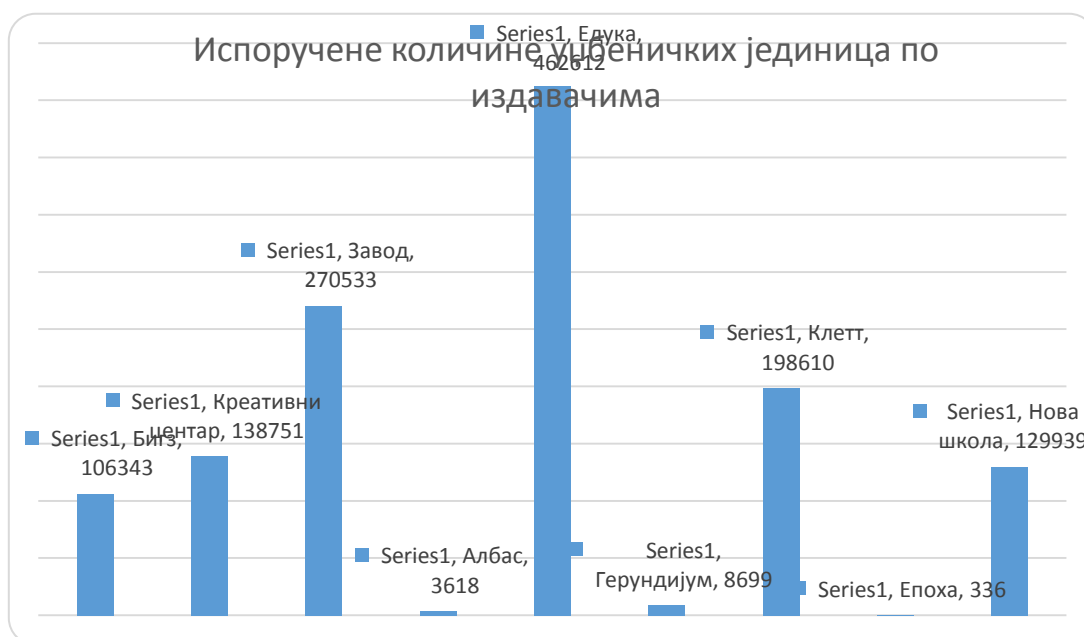
Пример уџбеника за школску ученике који похађају за обавезне предмете, и Свет око обезбеђено је јединица. У табели и издавачима који су били укључени у Пројекат бесплатних уџбеника.

прво набављени уџбеници, наредне школске године, радне свеске и докупљени Наводимо пример из буџета за школску

набавке бесплатних 2014/2015. годину: За наставу на српском језику, Српски језик, Математику нас/Природу и друштво, 1.319.441 уџбеничких на слици дати су подаци по

Бигз	106343	8,06%
Креативни центар	138751	10,52%
Завод за уџбенике	270533	20,50%
Албас	3618	0,27%
Едука	462612	35,06%
Герундијум	8699	0,66%
Клетт	198610	15,05%
Епоха	336	0,03%
Нова школа	129939	9,85%

укупно: **1319441**

Овај пројекат је обухватио и уџбенике на језицима националних мањина.

Број испоручених уџбеничких јединица на језицима националних мањина по издавачима:

Завод за уџбенике	55994	59,70%
Креативни центар	19768	21,08%
Клетт	14094	15,03%
Албас	3618	3,86%
Бигз	322	0,34%

93796

Из извештаја о реализацији Пројекта бесплатних уџбеника за школску 2014/2015. годину: Средства за реализацију Пројекта обезбеђена су Законом о буџету Републике Србије за 2014. годину („Службени гласник РС”, број 110/13) на разделу 25 - Министарство просвете, науке и технолошког развоја, глава 25.1, функција 910 (основно образовање), економска квалификација 426 – материјал, у износу од 731.000.000,00 динара на извору 01, увећано за 68.000.000,00 динара на извору 15 што укупно износи 799.000.000,00 динара.

Финансијским планом Министарства од укупне суме издваја се на име дуговања из 2013. године износ од 95.725.000,00 динара, те је расположиви износ 703.275.000,00 динара.

Износ од 703.275.000,00 динара био је доступан за реализацију Пројекта за школску 2014/2015. годину у складу са предвиђеним бројем уџбеничких јединица и бројем од 291.000 ученика, као и за набавку нискотиражних уџбеника.

Аутономна Покрајина Војводина, Град Београд и локалне самоуправе учествовале су у Пројекту у складу са могућностима и расположивим финансијским средствима.

Вредност набавке уџбеника и/или радних свезака за реализацију Пројекта за школску 2014/2015. годину била је у складу са предвиђеним бројем уџбеничких јединица и ученика (пројекција за око 291.000 ученика).

2. КОЈИ СУ ЖЕЉЕНИ ЦИЉЕВИ ДОНОШЕЊА ЗАКОНА

Основни циљ доношења новог Закона о уџбеницима је да **сваком ученику у Републици Србији обезбеди квалитетан уџбеник или наставни материјал.**

Доступност уџбеника

Нацрт Закона уводи нове категорије уџбеника и наставних средстава како би било могуће обезбедити квалитетан уџбеник за све ученике. За сваку категорију дефинисана је намена, начин одобравања и избор:

- уџбеник и уџбенички комплет (члан 2.)
- уџбеник на језику националне мањине

Уџбеник на језику и писму националне мањине

Члан 3.

Уџбеником на језику и писму националне мањине сматра се:

- 1) уџбеник на језику и писму националне мањине који је издат на територији Републике Србије;
- 2) уџбеник на језику и писму националне мањине који је превод уџбеника одобреног на српском језику;
- 3) додатак уз уџбеник који се користи за реализацију прилагођеног дела наставног програма за предмете од значаја за националну мањину;
- 4) уџбеник на језику и писму националне мањине издат у иностраној држави, који је одобрен у складу са овим законом.

Одредбе овог закона које се односе на уџбеник, сходно се примењују и на додатак уз уџбеник за предмете од значаја за националну мањину.

- уџбеник са прилагођеним садржајем и/или форматом за ученике са сметњама у развоју и инвалидитетом

Уџбеник са прилагођеним садржајем и/или форматом

Члан 4.

Ученици са сметњама у развоју користе уџбеник чији је садржај и/или формат прилагођен њиховим способностима, потребама и могућностима.

Ученици са инвалидитетом користе уџбенике чији је формат односно писмо прилагођено њиховим потребама.

Начин прилагођавања садржаја и формата уџбеника из ст. 1. и 2. овог члана, прописује министар надлежан за послове образовања (у даљем тексту: министар).

- додатно наставно средство и наставно помагало

Додатно наставно средство и наставно помагало

Члан 5.

Додатно наставно средство је друго наставно средство које доприноси остваривању циљева датог предмета, прати уџбеник и може да се користи се за савладавање, проверу и проширивање знања стечених коришћењем уџбеника и самостални рад ученика и које је усклађено са програмом предмета, а није прописано као саставни део уџбеничког комплета. Додатно наставно средство може бити и приручник за наставника.

Наставно помагало је наставно средство које се користи у образовно-васпитном раду деце и ученика са сметњама у развоју и инвалидитетом.

- дидактичко средство и дидактичко игровно средство

Дидактичко средство и дидактичко игровно средство

Члан 6.

Дидактичко средство и дидактичко игровно средство које се користи у васпитно-образовном раду у предшколској установи, школи и школама за образовање ученика са сметњама у развоју и инвалидитетом јесу дидактички обликовани садржаји, у било ком облику или медију, према узрасту деце: сликовнице, радни листови, књиге за децу, енциклопедије, играчке, музичке играчке, музички инструменти, играчке са механизмом за покретање, аудиовизуелна средства и други предмети и материјали.

Приручник и наставни материјал

Члан 7.

Приручник и наставни материјал представља наставно средство, у било ком облику или медију, које се користи за стицање знања, вештина, формирање вредносних ставова и развој интелектуалних и емоционалних способности ученика и полазника, чији садржај прати наставни план и програм и који је одобрен у складу са овим законом.

Приручник и наставни материјал може се користити:

- 1) за стручне предмете у стручним и уметничким школама, уз уџбеник или самостално и чији садржај омогућава да се нова достигнућа у научној, уметничкој, односно стручној области непосредно примене у образовно-васпитном раду;
- 2) у основном образовању одраслих за подучавање, заједничко и самостално учење, вежбање и самопроцењивање;
- 3) за образовање ученика са сметњама у развоју и инвалидитетом и који су припремљени у складу са способностима, потребама и могућностима ученика и користе се у образовно-васпитном раду у школи за заједничко и самостално учење и вежбање.

Увођење нових категорија наставних средстава омогућиће далеко већу доступност материјала за све ученике. Приручник и наставни материјали су конципирани на начин да за потребе средњих стручних школа могу бити иновирани сваке године како би ученици били што боље припремљени за захтеве које пред њих поставља тржиште рада.

Имајући у виду проблем који је свих претходних година постојао са уџбеницима за националне мањине, ученике са инвалидитетом и сметњама у развоју, Предлог закона увео је механизме за сигурну доступност ових уџбеника свим ученицима, тако што је обавезао све издаваче да дају сагласност да ће штампати уџбеник на језику националне мањине у случају избора тог уџбеника, односно дају сагласност да ће у случају избора тог уџбеника, исти прилагодити потребама ученика са инвалидитетом. У циљу обезбеђивања уџбеника на језицима националних мањина и уџбеника за ученике са сметњама у развоју Законом је прописана обавеза јавног издавача да на припреми рукописе за све предмете на језицима националних мањина. Овим се обезбеђује понуда бар једног уџбеника за сваког ученика у систему образовања. Са дуге стране због обезбеђивања средстава за финансирање ових уџбеника предвиђен је фонд у који сви издавачи уплаћују 3% нето добити (4% ученика похађа наставу на језицима националних мањина). Са друге стране, остављена је могућност да сви издавачи могу да штампају уџбенике на свим језицима. Овим се обавеза издавача да преводи своје уџбенике на језике националних мањина активира само у случају да је јавни издавач престао да постоји. Међутим, издавачима који желе да припремају уџбенике на језику националних мањина остаје могућност да то ураде на сваком јавном позиву.

Обим, цена и избор уџбеника

Нацртом закона се предвиђа да се подзаконским актом, Планом уџбеника, дефинише обим уџбеника. Ово решење ће омогућити лакшу школску торбу што има директне везе са здрављем ученика, јефтине комплете и смањено трошење хартије што утиче и на заштиту животне средине.

Садржина плана уџбеника

Члан 14.

План уџбеника садржи:

- 1) наслов уџбеника за сваки ниво образовања и врсту школе, по разредима и

- предметима;
- 2) податке о наслову приручника и наставних материјала;
  - 3) облик и медиј у коме се користи уџбеник;
  - 4) препоручени број страна, односно обим уџбеника.

Уводи се електронски додатак у циљу приближавања и прилагођавања уџбеника ученику, али и у циљу подстицања конкуренције између издавача.

Уџбеник и уџбенички комплет
Члан 2. став 4.

Уџбеник и уџбенички комплет (у даљем тексту: уџбеник) по правилу садржи електронски додатак, који помаже ученику у самосталном савладавању, провери и проширивању знања, вештина и ставова или као подстицај за креативни рад, и који је одобрен у складу са овим законом.

Ученици у 21. веку су информатички све писменији, увођење електронског додатка треба да омогући боља постигнућа ученика јер се коришћењем информационо-комуникационих технологија може постићи боља индивидуализација учења. Електронски додатак ће омогућити смањење обима штампаног уџбеника. Истраживања о поседовању рачунара су доступна на: <http://socijalnoukljucivanje.gov.rs/rs/objavljeni-rezultati-istrivanja-o-upotrebi-informaciono-komunikacionih-tehnologija-u-skolama-u-srbiji/> Свака школа има рачунарску опрему, док велики проценат ученика поседује рачунаре. Увођење електронског додатка требало би да подигне квалитет уџбеника и додатно подстакне конкуренцију између издавача.

Уводи се највиша малопродајна цена за уџбенике са ПДВ-ом, али не и за додатна наставна средства. Уџбеник је наставно средство које је неопходно у наставном процесу сваком ученику. Због реализације наставе, наставници бирају уџбеник, односно уџбенички комплет који ће користити сви ученици у истом разреду. На овај начин тржиште уџбеника не функционише на принципима слободног избора јер издавач формира цену, наставник бира производ, а родитељ купује. Увођење максималне цене омогућиће планирање набавки и трошкова и отклониће неизвесности које постоје сваке године.

Одређивање НАЈВИШЕ малопродајне цене уџбеника,
приручника и наставних материјала са ПДВ-ом

Члан 35.

Министар, уз претходно прибављено мишљење министарства надлежног за послове трговине, доноси одлуку о највишој малопродајној цени уџбеника, приручника и наставних материјала са ПДВ-ом, најкасније до 15. марта текуће године за наредну школску годину.

Одлука из става 1. овог члана објављује се на званичној интернет страници Министарства.

Изузетно од става 1. овог члана, у години у којој се објављује Јавни позив, одлука из става 1. овог члана објављује се најкасније на дан објављивања Јавног позива.

Највиша малопродајна цена уџбеника и приручника и наставних материјала са ПДВ-ом, који се штампа на језику и писму националне мањине, односно са прилагођеним садржајем и/или форматом за ученике са сметњама у развоју и инвалидитетом, не може бити већа од највише малопродајне цене уџбеника и приручника и наставних материјала на српском језику који је преведен, односно чији се садржај и/или формат прилагођава.

Забрањено је издавачу да уџбеник, приручник и наставни материјал продаје по цени већој од цене утврђене одлуком из става 1. овог члана.

Критеријуме за формирање највише малопродајне цене уџбеника, приручника и наставних материјала са ПДВ-ом заједнички прописују министар надлежан за послове

Упоредна анализа указује да се цена уџбеника регулише и у другим европским државама: Аустрија – Министарство одређује највишу могућу цену за одређену врсту уџбеника; Бугарска – Веће министара одређује максималан износ комплета од 1. до 7. разреда; Мађарска – Постоји регулација цене. Министарство и издавачи се усаглашавају око цене; Португалија – Министарство и издавачи сваке године договарају цену; Словенија – Држава ограничава цену уџбеника.

Поступак избора уџбеника у предложеном закону са једне стране оставља отворено тржиште и омогућује надметање издавача кроз квалитет уџбеника, али са друге стране обезбеђује уџбенике истог квалитета и цене за све ученике. У Каталог уџбеника улазе уџбеници које су одабрале школе које похађа најмање 5% ученика одређене генерације уколико је таквих уџбеника 6 или мање. Уколико је број уџбеника са избором 5% и више већи од 6 у каталог улази 6 уџбеника са највећим процентом. Предложеним законом је предвиђено да због спречавања настајања евентуалног монопола број уџбеника за одређени предмет у одређеном разреду буде бар три без обзира на проценат. Наравно, ова одредба се односи на случај када је након оцене квалитета уџбеника позитивну оцену добило бар три рукописа.

Каталог уџбеника

Члан 17.

Министарство сваке четврте године објављује Каталог уџбеника (у даљем тексту: Каталог).

У Каталог се увршћују уџбеници са Листе, и то:

- 1) уџбеници за исти предмет у истом разреду које су изабрале школе које похађа најмање 5% ученика одређене генерације. Уколико је након изјашњавања школа изабрано више од шест уџбеника са процентом већим од 5%, у Каталог се увршћује шест уџбеника са највећим процентом. Уколико је након изјашњавања школа изабрано мање од три уџбеника са процентом већим од 5%, у Каталог се увршћују три уџбеника са највећим процентом;
- 2) уџбеници за предмете за које је одобрено три или мање уџбеника, независно од избора школа;
- 3) уџбеник чији је садржај и формат прилагођен ученицима са сметњама у развоју и уџбеник чији формат односно писмо је прилагођено ученицима са инвалидитетом.

За наставу која се изводи на језику националне мањине, у Каталог се увршћују сви уџбеници на језику и писму националне мањине и уџбеници који се налазе на Листи.

Под одређеном генерацијом ученика у смислу става 2. тачка 1) овог члана подразумевају се сви ученици на територији Републике Србије који похађају наставу из предмета за који се бира уџбеник у школској години у којој се објављује Каталог.

Министар, у складу са ст. 2. и 3. овог члана, доноси одлуку о уџбеницима који ће бити уврштени у Каталог.

Каталог се објављује најкасније до 20. априла школске године у којој се објављује Листа, на званичној интернет страници Министарства и у „Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику”.

Каталог садржи следеће податке:

- 1) наслов уџбеника;
- 2) назив предмета, разред и врста школе за коју је уџбеник намењен;
- 3) име аутора уџбеника;
- 4) број и датум издавања решења о одобравању уџбеника;
- 5) језик и писмо на коме се штампа уџбеник;
- 6) пун назив издавача.

Уџбеници одобрени и изабрани након доношења новог наставног плана и програма, у складу са овим законом, накнадно се увршћују у Каталог

Министарство води електронски регистар, који поред података из става 7. овог члана, садржи и податке о називу школа и броју ученика који користе изабрани уџбеник.

Забрањено је школи да користи уџбеник који није уврштен у Каталог.

Решење из Предлога закона спречава могућност поклона и могућност захтева за куповину додатних наставних средстава који падају на терет родитеља.

Избор уџбеника

Члан 33.

Школа са Листе бира најмање три уџбеника за сваки предмет у сваком разреду, које рангира према приоритету у посебном списку, који је саставни део одлуке о избору уџбеника, о чему обавештава Савет родитеља.

Уколико се на Листи налази три или мање уџбеника школа бира један уџбеник.

Одлуку о избору уџбеника доноси наставничко веће на образложен предлог стручних већа за области предмета, односно стручних актива наставника разредне наставе.

Одлуку о избору уџбеника на језику и писму националне мањине доноси наставничко веће на образложен предлог стручних већа за области предмета, односно

стручних актива наставника разредне nastave који изводе наставу на језику националне мањине.

Одлуку о избору уџбеника са прилагођеним садржајем и/или форматом доноси наставничко веће на образложени предлог стручних већа за области предмета, односно стручних актива наставника разредне nastave.

Ученици са сметњама у развоју и инвалидитетом у инклузивном образовању, користе уџбенике које је изабрала школа у складу са одлуком из ст. 2 – 4. овог члана.

У свим одељењима истог разреда исте школе, за исти наставни предмет по правилу се користи исти уџбеник једног издавача.

Одлуку из ст. 3 – 5. овог члана школа доставља Министарству најкасније до 20. марта године у којој се објављује Каталог.

Уколико уџбеник који је изабрала школа не буде објављен у Каталогу, школа има обавезу да у року од пет радних дана од дана објављивања Каталога изабере други уџбеник са списка из става 1. овог члана који је увршћен у Каталог, односно други уџбеник из Каталога уколико ниједан уџбеник из списка из става 1. овог члана није увршћен у Каталог, и о томе обавести Министарство.

Уколико на Листи нема одобрених уџбеника за наставу на језику и писму националне мањине, односно уџбеника са прилагођеним садржајем и/или форматом, издавач чији уџбеник има највећи проценат у Каталогу, обавезан је да тај уџбеник преведе на одговарајући језик и писмо националне мањине, односно да обезбеди уџбеник са прилагођеним садржајем и/или форматом.

Уколико школа не достави одлуку о избору уџбеника, Министарство ће у року од пет радних дана од дана истека рока из ст. 8. и 9. овог члана, донети одлуку да се у школи користе уџбеници из Каталога који су најзаступљенији на територији надлежне школске управе.

Коначну одлуку о уџбеницима који ће се користити у школи наредне четири школске године, школа објављује на огласној табли и обавезујућа је за све који изводе образовно-васпитни рад.

Податке о уџбеницима из одлуке из става 10. овог члана школа уноси у електронски регистар уџбеника, у складу са чланом 17. став 9. овог закона.

Списак изабраних уџбеника, заједно са образложеним предлогом, школа трајно чува у документацији, у складу са законом.

Међутим, предложени Закон предвиђа, односно омогућује, набавку додатних наставних средстава на нивоу школе, пре свега за библиотеке. На тај начин ће сваки ученик имати могућност коришћења додатних наставних средстава без додатног оптерећења породичног буџета. Новим законским решењем предвиђа се да школа планира, односно набавља додатна наставна средства.

План набавке додатних наставних средстава

Члан 8.

Школа је обавезна да у оквиру Годишњег плана рада предвиди потребна додатна наставна средства која се користе у образовно-васпитном раду.

Одлуку о потреби за додатним наставним средствима доноси наставничко веће на образложени предлог стручних већа за област предмета.

Додатна наставна средства су саставни део библиотечко-информационе грађе и извора, у складу са законом.

Предлогом закона је предвиђено да се уџбеници бирају и одобравају на четири године на колико се доноси и школски програм (члан 76. Закона о основама образовања и васпитања, прописује: *Школски програм доноси школски одбор, по правилу, сваке четири*

године, у складу са наставним планом и програмом). Трајање уџбеника у штампаној верзији који се користи у настави због хабања је око шест година. Као примере решења из земаља Европске уније наводимо да се у Бугарској уџбеници морају користити најмање четири године, а израда нових може уследити због промена у програму; у Естонији закон допушта куповање уџбеника за све ученике сваке четири године, а могу се користити и дуже; у Француској уџбеници се бирају на четири године; у Финској не постоји закон, али се уџбеници често користе од две до четири године; у Италији уџбеници се користе пет година; у Летонији изабрани уџбеник обавезно се користе четири године; у Литванији се уџбеници мењају на отприлике четири до пет година; у Норвешкој нема закона, али у просеку уџбеник траје три до пет година; у Немачкој се користе најмање четири до пет година, некад дуже, у Португалији морају да се користе шест година; у Словенији се уџбеници могу користити више година.

Предлог закона није предвидео да одобрени уџбеници престају да важе. Будући да се доносе нови Стандарди квалитета уџбеника и нови План уџбеника, претходно одобрени уџбеници морају бити у складу са новим стандардима и планом. Посебно напомињемо да издавачи ових уџбеника неће имати обавезу да плаћају таксу за њихово прегледање. Ово ће довести до ситуације да ће неки већ одобрени уџбеници морају да се усклађују са новим стандардима и поново одобравају. У савременом свету не постоји област живота и привреде у којој се не унапређују, мењају и усклађују стандарди, сходно друштвеном, техничком и технолошком напретку, а нарочито данас у ери електронске комуникације.

Поред наведених циљева, Закон о уџбеницима треба да обезбеди и следеће:

- **са становишта ученика** што бољи уџбеник који ће му помоћи у савладавању градива и стицању знања. Законом се посебно наглашава да кроз увођење електронског додатка уџбеник треба да прати потребе ученика који се образује у 21. веку и који треба да разуме и прихвати принципе целоживотног учења;
- **са становишта родитеља** већу сигурност у планирању набавке уџбеника и уштеду у породичном буџету што се постиже увођењем уџбеничког комплета, одређивањем највише малопродајне цене уџбеника ПДВ-ом и забраном наметања куповине додатних наставних средстава без потпуне сагласности родитеља;
- **са становишта наставника** укључивање у избор уџбеника без притисака и могућност четворогодишњег планирања;
- **са становишта издавача** број издавача се не ограничава, уводи се већа транспарентност оцењивања квалитета рукописа и за издаваче најквалитетнијих уџбеника (уџбенике које изабере довољан број школа) сигурност у пословању у наредне четири године;
- **са становишта Министарства просвете, науке и технолошког развоја** решавање проблема насталих у последњих неколико година, што подразумева обезбеђивање уџбеника за сваког ученика без обзира на ком језику похађа наставу и без обзира коју школу похађа;
- **са становишта привреде и друштва** постиже се праведнија расподела средстава за бесплатне уџбенике, јер предност добијају ученици из материјално угрожених породица, обезбеђују се приручници и наставни материјали за све образовне профиле, а то повлачи бољу припремљеност ученика за тржиште рада.

У наредној табели дат је приказ, са једне стране, тренутног стања насталог или због непостојања или због недовољно доброг важећег законског решења и са друге стране, предлог решења у предложеном Закону о уџбеницима.

<u>ТРЕНУТНО СТАЊЕ:</u>	<u>РЕШЕЊЕ ИЗ ПРЕДЛОГА ЗАКОНА:</u>
све трошкове прегледања рукописа сваког издавача сноси буџет Републике Србије;	Члан 20. Уз захтев издавач подноси и доказ о уплаћеној такси за стручну оцену квалитета рукописа уџбеника. Висину таксе за стручну оцену квалитета рукописа уџбеника утврђује министар на предлог Завода.
комисија која оцењује није имала могућност враћања рукописа на дораду;	Члан 22: Комисија, пре доношења Стручне оцене, може једном да врати издавачу рукопис уџбеника на дораду, ради отклањања мањих недостатака.
оцене које даје комисија нису биле јавно доступне;	Члан 22: Стручна оцена свих уџбеника објављује се на званичној интернет страници Завода, истовремено са објављивањем Листе уџбеника.
недовољна транспарентност оцењивања	избор листе оцењивача преко јавног позива – обука оцењивача – формирање комисије – јавно доступна оцена
Издавачи по тренутном решењу не преузимају ниједну обавезу која се односе на нискотиражне уџбенике. Уз захтев, издавач у три примерка подноси елаборат са графички, ликовно и технички обликованим рукописом уџбеника.	Новим предлогом се обезбеђују исти уџбеници за све и обавезу преузима издавач. Члан 20. Уз захтев, издавач подноси у штампаној и електронској форми: 1) графички, ликовно и технички обликован рукопис уџбеника у пет примерака; 2) елаборат у пет примерака; 3) одлуку надлежног органа издавача о усвајању рукописа уџбеника; 4) сагласност издавача да ће штампати уџбеник на језику и писму националне мањине у случају избора тог уџбеника; 5) сагласност издавача да ће у случају избора тог уџбеника, исти штампати са прилагођеним садржајем и/или форматом за ученике са сметњама у развоју који похађају наставу у школама за ученике са сметњама у развоју; 6) сагласност издавача да ће у случају избора тог уџбеника, исти штампати у прилагођеном формату за ученике са инвалидитетом који похађају наставу у школама за ученике са инвалидитетом и инклузивном образовању; 7) сагласност издавача да ће омогућити наставницима ученика у

	<p>инклузивном образовању да без накнаде користе садржаје уџбеника који је изабрала њихова школа ради прилагођавања уџбеника према индивидуалном образовању за ученике са сметњама у развоју;</p> <p>8) сагласност издавача да се његов уџбеник уврсти у Каталог, у складу са чланом 17. овог закона;</p> <p>9) изјаву о томе да ли је неко од чланова Листе оцењивача рукописа уџбеника (у даљем тексту: Листа оцењивача) аутор уџбеника тог издавача, лице запослено код издавача, ангажовано или пословно повезано са њим, укључујући и друге облике плаћене сарадње, односно да не постоје други законом прописани услови за његово изузеће.</p>
цене уџбеника слободно формира издавач	уводи се највиша малопродајна цена уџбеника ПДВ-ом јер је издавање уџбеника делатност од општег интереса; додатна наставна средства не подлежу одређивању максималне цене и слободно се формирају на тржишту
није био дефинисан уџбенички комплет што је доводило до великог броја уџбеничких јединица за појединачне предмете који могу бити од различитих издавача и из тих разлога не усаглашени	уводи се дефиниција уџбеничког комплекта, као и поступак одобравања и избора комплекта
није било системског праћења квалитета уџбеника	издавач подноси план праћења квалитета уџбеника, а Завод континуирано прати квалитет уџбеника
није била омогућена дорада уџбеника без новог одобравања	дозвољено је унапређивање дидактичког обликовања уџбеника којим се мења, односно допуњује највише до 5% садржаја (на овај начин се могу имплементирати налази добијени праћењем квалитета уџбеника)
нискотиражни уџбеници су дефинисани у односу на групе ученика, а не на основу тиража	јасно је дефинисано ко и када припрема уџбенике за које се на јавним позивима не појави ниједан издавач
избор уџбеника није био транспарентан; наставнику је било готово немогуће да има увид у све одобрене уџбенике	забрањују се давање поклона наставницима; сваки наставник имаће могућност увида у све одобрене уџбенике; избор уџбеника је на четири године;

3. ДА ЛИ СУ РАЗМАТРАНЕ МОГУЋНОСТИ ЗА РЕШАВАЊЕ ПРОБЛЕМА БЕЗ ДОНОШЕЊА АКТА

Имајући у виду проблеме који су настали у досадашњој примени Закона о уџбеницима и другим наставним средствима, разматрано је неколико могућности за решавање ових проблема.

- 1) Status quo – немењање важећег Закона још на почетку је одбачено као могућност, будући да је поред проблема насталих у досадашњој примени важећег закона било потребно и усаглашавање одредби Закона о уџбеницима са Законом о основама система образовања и васпитања који је 2013. године измењен у делу који се односи на уџбенике;
- 2) Доношење Закона о изменама и допунама Закона о уџбеницима и другим наставним средствима – решења која су предложена Предлогом закона о уџбеницима, поред тога што обухватају измену или допуну више од половине чланова важећег закона, доносе значајне новине у односу на важећи закон, те је било неопходно изградити нов закон;
- 3) Доношење новог закона – разлози због којих није било могуће прихватити неку од претходних могућности довели су до потребе да се приступи изради новог закона.

4. ЗАШТО ЈЕ ДОНОШЕЊЕ АКТА НАЈБОЉИ НАЧИН ЗА РЕШАВАЊЕ ПРОБЛЕМА

Чланом 102. Закона о основама система образовања и васпитања прописано је да се у остваривању образовно-васпитног рада користе уџбеници и наставна средства које, на предлог надлежног завода одобри министар, у складу са посебним законом.

Дакле, Закон о основама система образовања и васпитања, који представља кровни закон у образовној регулативи, упућује да ће ова област бити регулисана посебним законом, због чега је он и доноси.

Такође, Законом о изменама и допунама закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС”, број 55/13), прописана је надлежност Завода за унапређивање образовања и васпитања за предлагање одобравања уџбеника министру надлежном за послове образовања (у даљем тексту: министар). Како важећи Закон о уџбеницима и другим наставним средствима („Службени гласник РС”, број 72/09) није усклађен са наведеном одредбом, неопходно је усаглашавање са Законом о основама система образовања и васпитања.

Због врсте и бројности новина које доноси Предлог закона о уџбеницима, доношење новог закона била је једина могућност.

Напомињемо да су на текст важећег закона и на текст Предлога закона примедбе имала и независна регулаторна тела, Агенција за борбу против корупције и Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности. Примедбе и сугестије које су ова регулаторна тела доставила представљају материју која се мора прописати законом, те у складу са тим Предлог закона:

- предвиђа објављивање свих стручних оцена квалитета рукописа уџбеника (и позитивних и негативних) на званичној интернет страници Министарства, истовремено са објављивањем Листе одобрених уџбеника;
- уређује начин избора чланова Листе оцењивача и дефинише податке који се о оцењивачима објављују на званичној интернет страници Министарства, у складу са прописима који уређују заштиту података о личности;
- уређује начин избора чланова Листе оцењивача и дефинише податке који се о оцењивачима објављују о сајту, у складу са прописима који уређују заштиту података о личности;

- прописује да образложење чини саставни део Стручне оцене квалитета рукописа уџбеника, као и да стручна оцена садржи позив на испуњеност стандарда квалитета уџбеника који су прописани правилником
- одредбе о сукобу интереса проширује и на лица која учествују у поступку експертизе уџбеника, поред лица која дају стручну оцену квалитета рукописа уџбеника;
- прописује обавезу оцењивача, да достави изјаву да није аутор уџбеника за основну и средњу школу, као и да није запослен, ангажован, пословно повезан са издавачем уџбеника, укључујући и друге облике плаћене сарадње, односно да не постоје други услови прописани законом за његово изузеће. Завод за унапређивање образовања и васпитања води рачуна о сукобу интереса приликом формирања Комисија за преглед уџбеника;
- због објективних потешкоћа које имају родитељи приликом набавке уџбеника од различитих издавача, омогућено јешколи да уз сагласност Савета родитеља, може да помогне у прибављању свих изабраних уџбеника, уколико се тиме родитељима олакшава поступак куповине, те да школа ову помоћ обавља без накнаде;
- прописивањем обавеза издавачима да у року од осам дана од дана објављивања Листе одобрених уџбеника, доставе свим школским управама најмање један примерак уџбеника, повећана је доступност уџбеника школама у поступка избора.

5. НА КОГА ЋЕ И КАКО НАЈВЕРОВАТНИЈЕ УТИЦАТИ РЕШЕЊА У ЗАКОНУ

Предложени Закон о уџбеници на јасан и прецизан начин дефинише права и обавеза субјеката који учествују у стварању, одобравању и коришћењу уџбеника и наставних средстава.

Ученику, као централном субјекту у процесу образовања, Предлог закона обезбеђује квалитетан уџбеник за све предмете. Поред тога, тај закон даје и правну основу за доделу бесплатних уџбеника. Средства за бесплатне уџбенике су пре свега намењена за ученике из материјално/социјално угрожених породица. Овакво решење је и у функцији стратешког циља наше земље и Европске уније, а то је смањење осипања из образовног система.

Наставник, као најодговорнији субјект у раду са ученицима добија могућност сигурнијег избора и већег утицаја на образовање у целом систему. Понуђеним решењем наставници су заштићени од могућих притисака. Ово се постиже на два начина Прво, издавачима је забрањено давање било каквих поклона, осим репрезентације мале вредности оловке, календари, блокови за писање). Друго, уџбеници се бирају на нивоу целокупне популације, па са становишта статистике, наставник даје „глас“ за поједине уџбенике, док се финални избор уџбеника доноси на целој популацији.

Родитељ који улаже део породичног буџета у куповину уџбеника добија сигурност у погледу цене јер су цене лимитиране, а са друге стране предложени закон дозвољава знатно лакше наслеђивање уџбеника.

Завод за унапређење образовања и васпитања као носилац активности у вези са стручном оценом рукописа, са једне стране, добија јасно дефинисане процедуре и обавезу веће транспарентности кроз дефинисање Листе оцењивача и обавезу објављивања стручних оцена. Са друге стране, Завод добија боље материјалне услове за реализацију својих обавеза јер издавачи носе трошкове прегледања рукописа. Такође, увођењем објављивања јавног позива на сваке четири године, Завод може да се посвети и праћењу и анализи коришћења уџбеника између два јавна позива. По тренутно важећем Закону, Завод је био у обавези да за сваки пристигли уџбеник у било које време формира стручну комисију која је плаћена средствима из буџета Републике Србије.

Укидањем лиценце за издаваче, Предлог закона омогућује већу конкуренцију међу издавачима. Издавачи више не објављују имена аутора у поступку прегледања рукописа. На овај начин смањује се могућност субјективизма у стручним оценама комисија јер стручна комисија има задатак да оцењује само квалитет уџбеника, а не и аутора. Такође је укинута обавеза издавача да ангажује рецензенте, што смањује трошкове припреме рукописа. Обавезе издавача се повећавају, јер плаћају таксу за оцену рукописа и преузимају обавезу штампања уџбеника на језику националне мањине ако је њихов уџбеник одобрен, као и обавезу прилагођавања ученику са посебним потребама и инвалидитетом ако је потребно. Избором уџбеника на четири године, као и обезбеђивањем бар 5% тржишта издавачи чији су уџбеници изабрани добијају већу сигурност у планирању прихода и расхода.

Предлог закона укида лиценце издавача и предлоге рукописа могу поднети сва правна лица која су регистрована за издавачку делатност.

ИЗДАВАЧИ УЏБЕНИКА

Члан 12.

Издавање уџбеника, приручника и наставног материјала, додатног наставног средства, дидактичког и дидактичког игровног средства може да обавља јавно предузеће (у даљем тексту: јавни издавач), друго правно лице или предузетник који је регистрован за издавачку делатност.

Јавни издавач обавезан је да припрема рукописе уџбеника за све предмете у основној школи и дидактичка средства за припремни предшколски програм, на српском и на језику националне мањине, као и уџбенике који се штампају са прилагођеним садржајем и/или форматом за ученике са инвалидитетом и сметњама у развоју, осим за ученике у инклузивном образовању

Приручник и наставни материјал за стручне предмете у стручним и уметничким школама може да издаје и удружење стручних и уметничких школа.

Приручник и наставни материјал за децу, ученике и одрасле са сметњама у развоју и инвалидитетом може да издаје и удружење школа за ученике са сметњама у развоју и инвалидитетом и струковно удружење дефектолога.

Приручник и наставни материјал за образовање одраслих може да издаје и удружење школа које реализују програме основног образовања одраслих.

предлог законског решења	утицаји
укида се лиценца издавача	<u>утицај на издаваче</u> : сва правна лица која су регистрована за издавачку делатност могу поднети рукопис на оцену квалитета; смањује се трошак за издаваче јер не плаћају таксу за добијање лиценци; <u>утицај на школе</u> : омогућује се да заједнице школа припремају рукописе приручника.
увођење уџбеничког комплета	<u>утицај на издаваче</u> : не могу се више парцијално издавати делови уџбеничког комплета, нпр. само збирке без уџбеника; <u>утицај на ученика</u> : све уџбеничке јединице су усаглашене што доводи до квалитетнијих материјала.
увођење електронског додатка	<u>утицај на издаваче</u> : већина до сада доступних уџбеника није имала електронски додаток, па ће издавачи морати да уложи напор и средства да нађу или запосле одговарајуће стручњаке <u>утицај на ученике</u> : законом је дефинисано да електронски додаток служи за самостални рад

	ученикач; на овај начин уџбеник се у потпуности окреће ученику и по садржају, али и по форми која је ученицима најприступачнија у 21. веку
нови план уџбеника и стандарда квалитета уџбеника	<u>утицај на издаваче</u> : у плану уџбеника предвиђено је ограничавање обима уџбеника што ће захтевати да издавачи, односно аутори прераде своје рукописе у складу са новим планом уџбеника и новим стандардима квалитета уџбеника; <u>утицај на ученика</u> : смањује се тежина школске торбе и цена комплета, утврђују се нови стандарди, између осталог, и за електронски додатак који би требало да представља значајно унапређење квалитета.
укида се рецензентска комисија издавача	<u>утицај на издаваче</u> : уштета за издавача
уводи се сагласност издавача за превођење и прилагођавање	<u>утицај на издаваче</u> : издавачи имају потребу за ангажовањем нових стручњака; <u>утицај на ученика</u> : сваком ученику за сваки предмет припада квалитетан уџбеник.
уводи се уплата од 3% нето добити	<u>утицај на издаваче</u> : на овај начин се равномерније распоређује трошак за штампање нискотиражних уџбеника, и обавеза „невољног“ превђења се своди на веома малу вероватноћу <u>утицај на ученика</u> : ученици на свим језицима националних мањина имаће у понуди бар један уџбеник у исто време када и су у понуди и уџбеници на српском језику
уџбеници се бирају на четири године	<u>утицај на издаваче</u> : обезбеђује се време за праћење квалитета и припрему нових материјала; <u>утицај на ученика</u> : знају које уџбенике ће користити; јасна је могућност наслеђивања.
додатна наставна средства	<u>утицај на издаваче</u> : једноставнија процедура одобравања; цену формирају издавачи; <u>утицај на ученика</u> : забрањено је наметање додатних трошкова; школске библиотеке набављају додатна наставна средства што ће оживети њихов рад и коришћење.
праћење квалитета уџбеника	<u>утицај на издаваче</u> : сваки издавач је и законски обавезан да припреми и спроводи план праћења квалитета; омогућено је да у току четири године унапређује свој уџбеник, изменом до 5% садржаја, а на основу резултата праћења квалитета; <u>утицај на ученика</u> : укључивање мишљења ученика у поступак праћења квалитета, јер је уџбеник намењен ученику.

6. КАКВЕ ТРОШКОВЕ ЋЕ ПРИМЕНА ЗАКОНА ИЗАЗВАТИ ГРАЂАНИМА И ПРИВРЕДИ, А НАРОЧИТО МАЛИМ И СРЕДЊИМ ПРЕДУЗЕЋИМА

Неколико кључних ствари је већ назначено, па ћемо у овом делу извести кратке закључке. Ограничавање обима и највише малопродајне цене уџбеника ПДВ-ом ће обезбедити јефтиније уџбеничке комплете за сваки породични буџет него што би цена била да остане тренутно важеће решење.

Из републичког буџета се више неће одвајати средства за прегледање уџбеника. По предлогу Закона тај трошак сноси издавач јер он располаже и свим приходима које оствари од продаје уџбеника.

кућни буџет	смањење јер ће цена уџбеника бити ограничена као и обавезни део, тј. комплети који су обавезни у школи; процена је да ће у току школовања укупан износ (трошак) који родитељи имају за уџбенике бити у знатној мери смањен, јер се дефинишу комплети уџбеника и у погледу обима и у погледу цене, даје се могућност наслеђивања; набавка додатних наставних средстава не може бити обавезујућа, већ само добровољна;
Буџет Републике Србије	престаје потреба за издвајањем 15-20 милиона за трошкове рада комисија за оцењивање рукописа; отвара се законска могућност коришћења буџетских средстава за набавку бесплатних уџбеника;
издавачи	смањује се трошак за ангажовање рецензентске комисије (у просеку око 60000 дин) по уџбенику; уводи им се трошак за обезбеђивањем најмање 18 примерака за школске управе (у просеку око 13500 динара); уводи се такса за прегледање уџбеника која се обрачунава на основу члана 17. Закона о буџетском систему („Службени гласник РС”, бр. 54/09, 73/10, 101/10, 101/11, 93/12, 62/13, 63/13, 108/13 и 142/14); издавање уџбеника на језику националне мањине, који може настати као обавеза због непостојања уџбеника на том језику, не представља додатни трошак, јер је избор истог уџбеника обезбеђен на четири године.

Средствима из републичког буџета намењених за бесплатне уџбенике биће обухваћен већи проценат ученика. Стратешки циљ Министарства је да обезбеди бесплатне уџбенике за све ученике.

Финансирање уџбеника средствима буџета Републике Србије Члан 9.

У циљу омогућавања једнаке доступности образовања и васпитања ученицима и полазницима из социјално/материјално угрожених породица, Влада може, у складу са расположивим средствима буџета Републике Србије, да донесе одлуку о финансирању набавке и доделе, односно суфинансирању набавке, уџбеника, приручника и наставних материјала, за наредну школску годину.

Влада, ради обезбеђивања доступности свих уџбеника и приручника и наставних материјала утврђених планом уџбеника, може донети одлуку о финансирању, односно суфинансирању припреме и/или набавке и доделе недостајућих уџбеника, приручника и наставног материјала за ученике и полазнике са сметњама у развоју и инвалидитетом, припаднике националне мањине, као и за стручне предмете у стручним и уметничким школама, у складу са овим законом.

Одлуком из става 1. овог члана Влада утврђује:

- 1) ниво и врсту образовања, разред и предмет за који ће се финансирати, односно

суфинансирати уџбеници, приручници и наставни материјали;

2) услове и критеријуме на основу којих ученик, односно полазник остварује право на финансирање, односно суфинансирање.

Избор и набавка уџбеника, приручника и наставних материјала утврђених одлуком из става 1. овог члана, врши се у складу са овим законом и законом који уређује област јавних набавки.

Издавачи не би требало да имају увећане трошкове у припреми рукописа. Предложеним решењем издавачи ће имати јасна и прецизна правила шта их очекује на тржишту уџбеника, а самим тим и већу сигурност у доношењу одлука да ли се или не укључују. Увидом у привредни регистар може се приметити да је број запослених у издавачким кућама које су по важећем Закону имале лиценцу за издавање уџбеника веома мали, изузимајући јавног издавача. То је последица чињенице да велики број издавача готово да нема запослене уреднике или ауторе. Аутори и уредници су у великом броју запослени на неким другим пословима и овај рад им је допунски рад, а то значи да неће доћи до гашења радних места. Са друге стране, сви лиценцирани издавачи су регистровани као издавачи књига што је знатно шири појам од издавања уџбеника. Издавање додатних наставних средстава или књига предложеним законом није ни на један начин лимитирано. У Табели 7 су дати подаци о броју запослених и пословних приходима за део лиценцираних издавача из 2013. године.

Важно је напоменути да писање и штампање уџбеника није делатност која има могућност ширења на инострано тржиште, тј. не постоји могућност подстицања извоза јер су уџбеници увек наменски писани за образовни систем у којем се користе. То повлачи да би раст прихода издавача искључиво био на основу или буџетских средстава или буџета грађана Републике Србије. Издавачи имају могућност издавања других публикација које могу бити и извозно оријентисане.

Табела 7: део лиценцираних издавача (подаци су преузети са Агенције за привредне регистре, Република Србија)

	пословни приходи 2013. (АОР 201)	број запослених (АОР 605)
ЈАВНО ПРЕДУЗЕЋЕ „ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ“, БЕОГРАД	650.595.000,00	278
„НАРОДНА КЊИГА-АЛФА“, БЕОГРАД	5.395.000,00	0
„КРЕАТИВНИ ЦЕНТАР“, Д.О.О., БЕОГРАД	305.166.000,00	38
„БИГЗ ШКОЛСТВО“, Д.О.О., БЕОГРАД	184.514.000,00	46
„ЕПОХА“, Д.О.О., ПОЖЕГА	20.920.000,00	1
„КЛЕТТ“, Д.О.О., БЕОГРАД	599.200.000,00	27
„НОВИ ЛОГОС“, Д.О.О., БЕОГРАД	240.544.000,00	15
„ГЕРУНДИЈУМ“, Д.О.О., БЕОГРАД	28.646.000,00	4
„МАТЕМАТИСКОП“, Д.О.О., БЕОГРАД	12.863.000,00	4
„КОРАК ПО КОРАК“, Д.О.О., БЕОГРАД	1.695.000,00	1
„КРУГ“, Д.О.О., БЕОГРАД	28.763.000,00	5
„THE ENGLISH BOOK“, Д.О.О., БЕОГРАД	264.184.000,00	38
„ДИДАКТА“, Д.О.О., НОВИ САД	3.952.000,00	2
„НОВА ШКОЛА“, Д.О.О., БЕОГРАД	125.413.000,00	35
„ШКОЛА ПЛУС“, Д.О.О., БЕОГРАД	12.798.000,00	2
„ШКОЛСКА КЊИГА“, Д.О.О., НОВИ САД	13.433.000,00	3

Напомена: Издавачка кућа Нови Логос постала је део КЛЕТТ издавача (податак доступан на страници Агенције за привредне регистре)

<http://pretraga2.apr.gov.rs/EnterprisePublicSearch/Details/EnterpriseDecreets/2455806?code=9C0D3182AFF0E654BEC5F8B5606A22C58C6DE0CB>. Овај податак је значајан за анализу у делу...

7. ДА ЛИ СУ ПОЗИТИВНЕ ПОСЛЕДИЦЕ ДОНОШЕЊА ЗАКОНА ТАКВЕ ДА ОПРАВДАВАЈУ ТРОШКОВЕ КОЈЕ ЋЕ ОН СТВОРИТИ?

Предложени Закон о уџбеницима неће повећати трошкове, већ ће их у извесној мери смањити и значајно повећати предвидљивост трошкова и са становишта родитеља, и са становишта буџета Републике Србије, и са становишта издавача. Уколико би се по тренутно важећем законском решењу приступило решавању проблема недостајућих уџбеника, тј. уколико би се обезбедили сви потребни уџбеници, средства која су неопходна на годишњем нивоу могу достићи износ већи од 100 милиона евра и која би, пре свега, долазила из породичних буџета свих грађана Републике Србије чија деца похађају основну или средњу школу, под претпоставком да је цена просечног комплета уџбеника за основну школу 110 евра (мада је тренутно у вишим разредима цена комплета изнад овог износа), а за средњу школу, уколико би уџбеници били припремљени, најмање 170 евра, (Табела 8).

Табела 8: могући трошкови на годишњем нивоу набавке уџбеника под тренутно важећим законским решењем

	број ученика	цена комплета	укупно (у еврима)
процена за основну школу	562556	110,00	61.881.160,00
процена за средњу школу	270356	170,00	45.960.520,00
УКУПНО:			107.841.680,00

Са једне стране издавачи ће имати мањи трошак у процесу штампања уџбеника, јер ће обим бити ограничен, али са друге стране, могу имати повећање трошкова у припреми електронског додатка. Садржај и обим електронског додатка нису дефинисани и ограничени Предлогом закона, што омогућује издавачима да их планирају сходно средствима која су спремни да уложе у њихов развој. Напомињемо да је у предложеном Закону наглашено да уџбеник по правилу садржи електронски додаток што омогућује издавачима избор.

8. ДА ЛИ СЕ ЗАКОНОМ ПОДРЖАВА СТВАРАЊЕ НОВИ ПРИВРЕДНИХ СУБЈЕКТА И ТРЖИШНА КОНКУРЕНЦИЈА

Важећи закон омогућио је да се поред јавног издавача издавањем уџбеника баве и приватни издавачи којима је потребна лиценца. Према важећем закону лиценцу је добило укупно 79 издавача.

Предлогом закона укинута је лиценцу за издаваче и тиме ће бити омогућено свим правним лицима који се баве издавачком делатношћу да поднесу захтев за одобравање уџбеника без претходног испуњавања посебних услова.

Међутим, треба имати у виду да је материја издавања уџбеника делатност од општег интереса (члан 2. Закона о јавним предузећима „Службени гласник РС”, бр. 119/12, 116/13 – аутентично тумачење и 44/14) и да је превасходни циљ нормативног регулисања ове области обезбеђивање доступности и квалитета уџбеника за све ученике, кроз јасан и транспарентан поступак.

Дакле претежан интерес којим се бави Предлог закона је интерес ученика у односу на интерес стварања нових привредних субјеката, што ни на који начин не угрожава конкуренцију на тржишту.

Одредба предложеног закона о ограничавању највише малопродајне цене уџбеника са ПДВ-ом, изједначавајући утицај цене као елемента на основу којег се изјашњавају корисници, неминовно ће утицати на повећање квалитета, што и јесте један од циљева овог закона. На овај начин стављају се у исти положај тзв. велики и мали издавачи и до изражаја долази квалитет уџбеника, а не способност издавача да понуди најнижу цену или друге погодности које нису везане за квалитет уџбеника.

Тренутно тржиште издавача уџбеника садржи изузетно велики број издавача. Огромна већина има запослено мање од пет радника. То указује на чињеницу да издавачке куће, у највећој мери, немају одељење или, бар, стручњаке који се непрекидно баве квалитетом уџбеника. Ангажовање аутора, уредника, лектора... на основу уговора и у ограниченом временском року не одговара захтевима стварања квалитетног наставног материјала, а пре свега уџбеника. Исцепканост тржишта уџбеника у великој мери проузрокује проблеме и код ученика и код родитеља и код наставника. Избор уџбеника се, најчешће, сводио на политику убеђивања трговачког путника, родитељи су, најчешће, или потписивали уговор о набавци преко дистрибутера који се појавио у школи или су били немоћни да по књижарама пронађу све потребне уџбенике, а ученике, никада нико ништа није питао иако би уџбеник морао да буде намењен, пре свега ученику. Квалитетне издавачке куће, поред квалитетног кадра, требало би да поседују и квалитетна средства. Због свега тога, требало би очекивати укрупњавање издавача, односно формирање већих издавачких кућа. Овог тренутка смо сведоци да је почела куповина мањих издавачких кућа од стране већих. Ново законско решење, а претпоставља се и нови виши стандарди квалитета захтеваће укључивање већег броја стручњака у припрему уџбеника. То се односи на стручњаке информационо-комуникационих технологија, ангажовање стручњака из различитих области због постизања међупредметних компетенција у уџбеницима.

9. ДА ЛИ СУ СВЕ ЗАИНТЕРЕСОВАНЕ СТРАНЕ ИМАЛЕ ПРИЛИКУ ДА СЕ ИЗЈАСНЕ О ЗАКОНУ

Рад на новом Закону започео је у мају 2014. године, када је из скупштинске процедуре повучен претходни Предлог закона о уџбеницима и другим наставним средствима.

У припреми новог нацрта закона коришћени су доступни подаци, консултације са експертима, организовање округлих столова и рад радне групе. Као примери активности који су претходили јавној расправи наводимо: Округли сто са невладиним сектором (15. септембар 2014. године), Округли сто са представницима националних савета националних мањина (17. септембар 2014. године), Округли сто са представницима стручних друштава (15. октобар 2014. године), Округли сто са председницима заједница стручних школа (12. новембар 2014. године). У току припреме нацрта, у току јавне расправе, као и након јавне расправе обављен је велики број разговора са компетентним стручњацима, директорима школа, наставницима, родитељима, представницима издавача, професорима универзитета...

Одбор за јавне службе Владе Републике Србије, на основу члана 41. став 3. Пословника Владе („Службени гласник РС”, бр. 61/06 – пречишћен текст, 69/08, 88/09, 33/10, 69/10, 20/11, 37/11 и 30/13), на седници одржаној 19. новембра 2014. године, донео је Закључак 05 Број: 011-14477/14, којим се одређује спровођење јавне расправе о Нацрту закона о уџбеницима, а на предлог Министарства просвете, науке и технолошког развоја.

Нацрт закона о уџбеницима сачинила је Радна група формирана Решењем министра просвете, науке и технолошког развоја број 011-00-00141/2014-06 од 3. јула 2014. године, у коју су именовани представници релевантних сектора Министарства, представници Завода за унапређивање образовања и васпитања, Завода за вредновање квалитета образовања и васпитања, Националног просветног савета, јавног и приватних издавача.

У складу са Закључком јавна расправа је спроведена у периоду од 21. новембра 2014. године до 15. децембра 2014. године.

Нацрт закона објављен је на званичној интернет страници Министарства просвете, науке и технолошког развоја и на порталу е-управа, а заинтересована лица могла су своје сугестије, предлоге и примедбе да доставе на е-маил адресу javna.rasprava@mpn.gov.rs са назнаком „Закон о уџбеницима”.

Током јавне расправе одржане су четири трибине у следећим градовима:

- 1) **Ниш**, Висока техничка школа струковних студија - 27. новембра 2014. године – (12.00-16.00 ч),
- 2) **Београд**, Основна школа „Свети Сава”, 3. децембра 2014. године – (11.30-17.00 ч),
- 3) **Суботица**, Учитељски факултет на мађарском наставном језику у Суботици Универзитета у Новом Саду, 8. децембра 2014. године (12.00-14.00 ч),
- 4) **Београд**, Основна школа за образовање и васпитање ученика са сметњама у развоју „Антон Скала”, 10. децембра 2014. године (13.00-15.30 ч).

У јавној расправи учествовали су: представници Националног просветног савета, Завода за унапређивање образовања и васпитања, Покрајинског секретаријата за образовање, управу и националне мањине – националне заједнице, Заштитника грађана, представници јавног и приватних издавача, аутора уџбеника, представници националних савета националних мањина, Савеза учитеља Србије, Савеза слепих Србије, директори и наставници основних и средњих школа, стручних школа, заједнице стручних школа, специјалних школа, представници родитеља, невладиних организација и други заинтересовани учесници.

На е-маил адресу javna.rasprava@mpn.gov.rs и адресу Министарства предлоге, примедбе и сугестије доставили су: Војислав Аврамовић члан Националног просветног савета, Завод за унапређивање образовања и васпитања, јавни издавач „Завод за уџбенике“, приватни издавачи (Креативни центар, Educational Centre, Дата статус, Иновација Локсимовић, Корак по корак, МГ Дакта, Сазнање, Клет, Епоха), Удружење издавача уџбеника, наставних средстава и учила Србије, Удружење издавача и књижара Србије, Физички факултет Универзитета у Београду, Тања Ранковић (Уницеф Србија), Покрајински секретаријат за образовање, управу и националне мањине – националне заједнице, Агенција за борбу против корупције, Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности, Аутори, редактори и рецензенти одобрених уџбеника у организацији Удружења издавача уџбеника, наставних средстава и учила Србије, Владимир Стојановић, аутор уџбеника из математике, Друштво дефектолога Србије, Савез слепих Србије, Национална организација особа са инвалидитетом, Основна школа за образовање и васпитање ученика са сметњама у развоју „Антон Скала“ у Београду и радна група стручњака различитих профила из области специјалне едукације и рехабилитације (проф. др Драган Рапајић и проф. др Бранка Јаблан), Факултет за специјалну едукацију и рехабилитацију из Београд, директори ОШ „Антон Скала“, ОШ „Драган Ковачевић“, ОШ „Вожд“, помоћник директора СОШ „Вељко Рамадановић“, дипл.

декектолог – наставник у ОШ „Драган Херцог“, дипл. правник у ОШ „Стефан Дечански“, Удружење грађана за демократију и цивилно образовање „Грађанске иницијативе“, Организација за лезбејска људска права „Labris“, Секција универзитетских наставника Психологије образовања, Друштво психолога Србије, Српско географско друштво, Образовни форум Београд, НВО Центар за толеранцију и одрживи развој Центар Крчедин, национални савети националних мањина (албанска национална мањина, бошњачка национална мањина, буњевачка национална мањина, хрватска национална мањина, мађарска национална мањина, румунска национална мањина и словачка национална мањина).

На е-маил адресу javna.rasprava@mpn.gov.rs пристигло је укупно 29 дописа са предлозима, примедбама и сугестијама.

Министарство је размотрило све изнете начелне и појединачне сугестије, предлоге и примедбе изнете током јавне расправе.

Након одржане јавне расправе усвојени су предлози заинтересованих страна, који се односе на:

- **Прецизирање члана који дефинише друга наставна средства**
У овом члану прецизиране су врсте других наставних средстава и утврђено је да електронски додаток уџбенику није обавезан, али је остала одредба да га уџбенички комплет по правилу садржи.
- **Дефинисање појма уџбеника/приручника и наставног материјала за лица са сметњама у развоју и инвалидитетом**
Посебним члановима дефинисано је шта се сматра уџбеником и приручником и наставним материјалом за лица са сметњама у развоју и инвалидитетом
- **Дефинисање приручника за стручне предмете у уметничким школама**
Приручници и наставни материјали за стручне предмете у стручним и уметничким школама и за образовање одраслих сада су дефинисани једним чланом и додата је категорија приручника и наставних материјала за ученике са сметњама у развоју и инвалидитетом
- **Прецизирање одредаба које се односе на уџбенике који се финансирају/суфинансирају средствима републичког буџета**
Поред уџбеника за ученика који су социјално/материјално угрожени, приручника за образовање одраслих, одредба је проширена и на приручнике и наставне материјале за ученике и полазнике са сметњама у развоју и инвалидитетом, припаднике националне мањине као и за стручне предмете у стручним и уметничким школама.
Такође је предвиђена и могућност да Влада ради обезбеђивања доступности свих уџбеника и приручника и наставних материјала утврђених планом уџбеника, може донети одлуку о финансирању, односно суфинансирању припреме и/или набавке и доделе недостајућих уџбеника, приручника и наставног материјала за ученике и полазнике са сметњама у развоју и инвалидитетом, припаднике националне мањине, као и за стручне предмете у стручним и уметничким школама, у складу са овим законом.
- **Начин уврштавања уџбеника у Каталог**
Усвојени су предлози промене процента потребног за улазак у Каталог и уведена је одредба од најмање три уџбеника чиме се спречава монопол.
- **Дефинисање појма и садржаја елабората који издавач доставља уз захтев за одобравање уџбеника**

- Дефинисан је садржај елабората који се подноси уз захтев за одобравање уџбеника, тако да обавезно садржи референце и истраживања коришћена у припреми рукописа, опис електронског додатка и начин праћења квалитета уџбеника.
- **Оверу превода рукописа на језику националне мањине од стране судског тумача**
Прихваћен је предлог да се уз захтев за одобравање уџбеника на језику националне мањине не доставља оверени превод од стране судског тумача већ да је за тај предмет одговоран издавач.
  - **Утврђивање података о члановима Листе оцењивача који могу бити јавно доступни на званичној интернет страници Министарства**
Посебним чланом уређен је начин избора чланова Листе оцењивача и дефинисани су подаци који се о оцењивачима објављују о сајту, у складу са прописима који уређују заштиту података о личности.
  - **Обавеза чланова Листе оцењивача да похађају курс обуке за давање стручне оцене рукописа**
Додато је овлашћење министра да посебним подзаконским актом пропише програм обуке за оцењиваче, како би се додатно осигурао квалитет давања стручне оцене квалитета рукописа уџбеника.
  - **Прописати обавезу чланова Комисије уз стручну оцену квалитета рукописа доставе образложење**
Прописано је да је саставни део Стручне оцене квалитета рукописа уџбеника и образложење, као и да стручна оцена садржи позив на испуњеност стандарда квалитета рукописа који су прописани правилником.
  - **Дефинисање процедуре за уџбенике који су претходно одобрени и налазе се на Листи одобрених уџбеника**
Прихваћен је предлог да се, уколико издавач подноси захтев за одобравање уџбеника који је уврштен у важећу Листу, а није дошло до промене наставног плана и програма за тај предмет, за тај уџбеник примењују одредбе овог закона које се односе на ново издање уџбеника.
На овај начин омогућено је да се за ове уџбенике примењује једноставнија и краћа процедура, уз ниже трошкове за издавача.
  - **Подела надлежности између Министарства и покрајинског секретаријата за образовање**
Прецизирана је одредба која се односи на надлежност покрајинског секретаријата за образовање, тако што је предвиђено да је овај орган надлежан за одобравање уџбеника на језику националне мањине чије седиште се налази на територији аутономне покрајине.
  - **Утврђивање поступка и органа који утврђује постојање сукоба интереса у поступку стручне оцене рукописа односно експертизе**
Прихваћен је предлог да се одредбе о сукобу интереса прошире и на лица која учествују у поступку експертизе уџбеника.
  - **Утврђивање поступка и органа који утврђује постојање сукоба интереса у поступку стручне оцене рукописа односно експертизе**
Ради спречавања сукоба интереса у поступку одобравања уџбеника, прописано је да лице које учествује у поступку давања Стручне оцене, односно поступку експертизе, пре почетка рада потписује изјаву да није аутор уџбеника за основну и средњу школу, као и да није запослен, ангажован, пословно повезан са издавачем уџбеника, укључујући и друге облике плаћене сарадње, односно да не постоје други законом прописани услови за његово изузеће.
Надлежност да води рачуна о постојању сукоба интереса приликом формирања Комисије за оцену рукописа дата је Заводу за унапређивање образовања и васпитања.

- **Увођење обавезе издавача чији је уџбеник у Каталогу да штампа уџбенике и приручнике и наставне материјале за стручне предмете у стручним школама на језику националне мањине и за ученике са инвалидитетом и сметњама у развоју, уколико се изабере уџбеник тог издавача**
Утврђена је обавеза издавача да штампа уџбеник и приручник и наставне материјале на језику националне мањине и за ученике са инвалидитетом и сметњама у развоју уколико се изјасне за уџбеник тог издавача, а за случај да издавач не поступи у складу са овом одредбом, прописано је да ће Министарство активирати меницу и да ће се уџбеник брисати из Каталога.
- **Утврђивање рока за превод уџбеника на језик националне мањине**
Имајући у виду време које је потребно за превод изабраног уџбеника са српског на језик националне мањине, померени су рокови како би се продужио рок за његово превођење.
- **Разматрање и прецизирање разлога за повлачење уџбеника, посебно разматрање разлога који се односи на садржај који доводи до узнемиравања јавности**
Наведени предлог је прихваћен и одредба је брисана из члана Нацрта закона. Осим тога цео члан додатно је уређен, тако да сада на прецизан начин утврђује разлоге за повлачење уџбеника.
- **Укидање забране посредовања школе и запослених у продаји уџбеника уз надокнаду**
Ова одредба је делимично прихваћена. Наиме прихваћена је могућност да школа уз сагласност Савета родитеља, може да помогне у прибављању свих изабраних уџбеника, уколико се тиме родитељима олакшава поступак куповине, те да школа ову помоћ обавља без накнаде.
- **Омогућавање доступности одобрених уџбеника наставницима у поступку избора уџбеника (посредством Школских управа)**
Као обавеза издавача предвиђено је да је издавач дужан да у року од осам дана од дана објављивања Листе, достави свим школским управама најмање један примерак уџбеника, ради обезбеђивања доступности уџбеника школама у поступка избора.
- **Прописивање обавезе да се експертиза врши на основу Стандарда квалитета уџбеника**
Овај предлог је усвојен, будући да Нацрт закона прописује да је испуњеност стандарда квалитета обавезан услов за одобравање уџбеника.

Након одржане јавне расправе нису прихваћени предлози заинтересованих страна, који се односе на:

- **Изједначавање права и обавеза јавног и приватних издавача**
Министарство није прихватило овај предлог, будући да је јавни издавач основан од стране Владе, те Министарство једино од јавног издавача може да тражи издавање недостајућих уџбеника, чиме се гарантује обезбеђивање свих уџбеника утврђених Планом уџбеника
- **Расписивање јавног позива за одобравање уџбеника на сваке четири године**
Није прихваћен предлог да се укине одредба којом је прописано расписивање јавног позива за одобравање уџбеника на сваке четири године. Међутим, одредбом Нацрта закона која прописује ново издање уџбеника остављена је могућност осавремењивања одобреног уџбеника током периода од четири године, односно могућност унапређивања дидактичког обликовања уџбеника којим се мења, односно допуњује највише до 5% садржаја. Закон омогућују предају рукописа уџбеника сваке године у периоду од 1. септембра до 1. октобра али без могућности за уврштавање у листу

одобрених уџбеника пре наредног јавног позива. Рукописи одобрени између два јавна позива могу се користити као додатна наставна средстав уколико се издавач сагласи.

- **Компетенције оцењивача да оцењују уџбеник по основу свих критеријума, уместо само по одређеним**

Оцењивачи учествују у раду Комисије за давање стручне оцене рукописа уџбеника, а начин и поступак давања стручне оцене прописује министар, стога није прихваћена ова примедба.

- **Одредбу да наставник чини тежу повреду радне обавезе уколико од ученика захтева да купи додатно наставно средство**

Овај предлог није прихваћен имајући у виду да План уџбеника прописује садржај уџбеничког комплета који је обавезан за сваки предмет. Стога се поставља питање оправданости коришћења додатног наставног средства, посебно имајући у виду да су наставници претходно изабрали одговарајући уџбеник/уџбенички комплет.

Међутим, уколико наставник сматра да се коришћењем додатног наставног средства може унапредити образовно-васпитни рад, оно се може користити у реализацији наставе, али наставник не може захтевати од ученика да то додатно наставно средство купи.

- **Предлог да се укине одредба Нацрта закона која уређује највишу малопродајну цену са ПДВ-ом**

Предлог да се из Нацрта закона бришу одредбе о утврђивању највише малопродајне цене уџбеника са ПДВ-ом је одбијен будући да ове одредбе немају за циљ „јефтин уџбеник“ нити умањење профита издавача, већ да се на основу јасних критеријума које заједнички прописују министар надлежан за послове образовања и министар надлежан за послове трговине, утврди највиша малопродајна цена са ПДВ-ом. У години када се објављује Листа, највиша малопродајна цена са ПДВ-ом се објављује у тренутку објављивања јавног позива, тако да родитељи и школе имају информацију о цени приликом избора уџбеника.

Полазећи од чињенице да су сви одобрени уџбеници усклађени са Стандардима квалитета, те да избор уџбеника врше наставници, а плаћају их родитељи, став Министарства је да се утврђивањем највише малопродајне цене са ПДВ-ом штити интерес родитеља и спречава могућност да неки родитељи због избора доста скупљег уџбеника од стране наставника имају несразмерно веће трошкове.

Такође напомињемо да је Влада усвојила Нацрта закона и Народној скупштини упутила Предлог закона о уџбеницима, актом број број: 6-992/15 од 14. априла 2015. године.

Како су пре почетка седнице Народне скупштине на којој је требало да се расправља о Предлогу закона о уџбеницима у начелу, појавиле нове чињенице које би могле да утичу на решења у Предлогу закона, предлагач је ради дораде и побољшања текста повукао предложени закон из процедуре, актом 05 број 011-5249/2015 од 12. маја 2015. године.

Међутим, будући да измене текста Нацрта закона нису суштинске природе већ се односе на прецизирање појединих инстута и норми које су биле део предложеног закона, те да су поводом дораде текста Нацрта закона консултоване све заинтересоване стране, Министарство сматра да није потребно спроводити поново јавну расправу, те је предложено да се не спроводи јавна расправа, што је Влада прихватила Закључком 05 број: 011-6529/2015 од 17. јуна 2015. године.

10. КОЈЕ ЋЕ СЕ МЕРЕ ТОКОМ ПРИМЕНЕ ЗАКОНА ПРЕДУЗЕТИ ДА БИ СЕ ПОСТИГЛО ОНО ШТО СЕ ЗАКОНОМ ПРЕДВИЋА

Ради спровођења Нацрта закона предвиђено је доношење следећих подзаконских аката:

- 1) Влада ће у складу са расположивим средствима буџета Републике Србије, донети одлуку финансирању набавке и доделе, односно суфинансирању набавке, уџбеника, приручника и наставних материјала, за наредну школску годину. (члан 10 став 1.) (напомена: очекује се реализација *одмах након усвајања закона*)
- 2) Национални просветни савет ће на предлог Завода за унапређивање образовања и васпитања донети план уџбеника основног и средњег општег и уметничког образовања и васпитања, општеобразовних предмета средњег стручног образовања и васпитања и образовања одраслих, план уџбеника за верску наставу уз прибављено мишљење Завода за унапређивање образовања и васпитања, на предлог Комисије за верску наставу и план уџбеника на језику националних мањина и уџбеника из предмета од интереса за националне мањине на предлог Завода и националног савета националне мањине.
(напомена: Министарство је у *фебруару 2015.* упутило захтев Заводу да покрене поступак припреме плана уџбеника у складу са предлогом Закона; очекује се да Завод припреми предлог у року од 45 дана од дана усвајања Закона и пошаље Националном просветном савету)
- 3) Савет за стручно образовање и образовање одраслих ће на предлог Завода за унапређивање образовања и васпитања донети план уџбеника за стручне предмете у стручним школама.
- 4) Национални просветни савет донеће подзаконски акт којим ће утврдити Стандарде квалитета уџбеника и упутство о њиховој примени и то стандарде:
  - уџбеника на предлог Завода;
  - електронског додатка на предлог Завода;
  - приручника и наставних материјала, на предлог Завода;
  - додатних наставних средстава, дидактичких и дидактичких игровних средстава, на предлог Завода.(напомена: Министарство је у фебруару 2014. године упутило захтев Заводу за унапређивање образовања и васпитања да покрене поступак припреме Стандарда квалитета уџбеника у складу са предлогом Закона; Завод је у новембру 2014. одржао једнодневни округли сто на којем су са стручног становишта разматране предности и недостаци досадашњих стандарда квалитета; очекује се да Завод припреми предлог у року од 60 дана од дана усвајања Закона и пошаље Националном просветном савету).
- 5) Министар ће на предлог Завода за унапређивање образовања и васпитања утврдити висину таксе за стручну оцену квалитета рукописа уџбеника (члан 20. став 17.), као и висини таксе за трошкове експертизе рукописа уџбеника (члан 25. став 9.)
- 6) Министар ће утврдити начин и поступак избора лица на Листу оцењивача, програм обуке за оцењиваче, етички кодекс лица која учествују у поступку одобравања уџбеника и поступак именовања чланова Комисије.
(напомена: позив за листу оцењивача биће расписан у року од 90 дана; обука изабраних оцењивача требало би да буде реализована у року од 30 дана од дана избора оцењивача)
- 7) Министар ће прописати начин и поступак доношења Стручне оцене.
(напомена: рад на правилнику је започео у децембру 2014. године; очекује се да подзаконски акт буде донет у року од 30 дана од дана усвајања Закона)

- 8) Министар ће прописати висину таксе за стручно мишљење за одборавање приручника и наставних материјала, додатних наставних средстава, наставних помагала, дидактичких средстава и дидактичких игровних средстава.
- 9) Министар надлежан за послове образовања и министар надлежан за послове трговине заједнички ће прописати критеријуме за утврђивање највише малопродајне цене уџбеника, приручника и наставних материјала са ПДВ-ом.

Такође, одређене одредбе закона Министарство ће спровести расписивањем јавног позива за попуну Листе одобрених уџбеника и Листе оцењивача рукописа уџбеника.

ВРЕМЕНСКИ ПРЕГЛЕД АКТИВНОСТИ ПОСТУПКА ОДОБРАВАЊА УЏБЕНИКА

максимално трајање	активност	ризик	носиоци активности
1) У години у којој се објављује Јавни позив рок се утврђује у Јавном позиву 2) у години у којој се не објављује Листа и Каталог 30 дана	Подношење захтева за одбаравање уџбеника. Издавачи подносе захтев за одбаравање уџбеника по расписаном Јавном позиву. Издавачи могу поднети захтеве и када нема Јавног позива, осим у годинама у којима се објављују Листа и Каталог	нема	Министарство, издавачи
10 радних дана	Министарство доставља захтеве Заводу за унапређивање образовања и васпитања након истека рока за достављање утврђеног Јавним позивом	нема	Министарство
30 дана	Завод за унапређивање образовања и васпитања формира комисије и доставља рукописе	мали: недовољан број оцењивача (из тих разлога Закон предвиђа могућност допуне листе оцењивача)	Завод за унапређивање образовања и васпитања
90 дана	рад комисије (могућност враћања текста рукописа уџбеника на дораду у року од осам дана који се урачунава у 90 дана)	мали: могућност одустајања члана комисије из оправданих разлога	Завод за унапређивање образовања и васпитања (рад комисије кординира запослени у Заводу за унапређивање образовања и васпитања)
15 дана	Завод за унапређивање образовања и васпитања доставља образложену стручну оцену са предлогом да се уџбеник одобри, односно не одобри министру и издавачу	нема	Завод за унапређивање образовања и васпитања
15 дана	Министар доноси решење о одбаравању уџбеника	нема	Министарство

Укупно: 160 дана након истека рока за подношење захтева утврђеног Јавним позивом, односно 190 дана у случају подношења захтева без Јавног позива

НАПОМЕНА: у случају да није задовољан стручном оценом квалитета уџбеника, издавач може поднети захтев за експертизу рукописа уџбеника, а у том случају укупно време поступка за одбаравање уџбеника се продужава се за 61 дан

ПРОЈЕКАТ БЕСПЛАТНИХ УЏБЕНИКА ЗА ШКОЛСКУ 2015/2016.

Министарство просвете, науке и технолошког развоја је у фебруару 2015. започело пројекат бесплатних уџбеника за школску 2015/2016. Пројекат се састоји из три фазе:

1. фаза: раписивање позива родитељима/старатељима да се пријаве за пројекат бесплатних уџбеника и одређивање услова за поједине врсте помоћи
2. фаза: прикупљање података о уџбеницима које су изабране од стране родитеља/старатеља
3. фаза: набавка уџбеника

Детаљи о првој фази пројекта су доступни на страници

<http://www.mpn.gov.rs/component/content/article/176-aktuelno/1845-projekat-besplatni-udzbenici-za-skolsku-2015-2016-godinu>

У другој фази су прикупљени подаци о траженим уџбеницима. На основу ображених података за набавку уџбеника од 2. до 8. разреда износ по издавачима дат је у следећој табели:

издавачка кућа	износ	процент
KLETT	235.875.989	38,46%
ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ	105.337.469	17,18%
НОВИ ЛОГОС	94.768.890	15,45%
БИГЗ ШКОЛСТВО	43.989.640	7,17%
ЕДУКА	37.783.258	6,16%
THE ENGLISH BOOK	17.914.121	2,92%
КРЕАТИВНИ ЦЕНТАР	16.964.638	2,77%
ГЕРУНДИЈУМ	13.218.854	2,16%
DATA STATUS	10.624.840	1,73%
АКРОНОЛО	6.495.200	1,06%
НОВА ШКОЛА	6.318.180	1,03%
МАТЕМАТИСКОП	5.619.610	0,92%
М&Г ДАКТА	2.780.465	0,45%
КРУГ	2.775.240	0,45%
ДАТАСТАТУС	2.082.130	0,34%
ШКОЛА ПЛУС	2.000.930	0,33%
ALBAS	1.939.320	0,32%
ФРЕСКА	1.470.900	0,24%
EDUCATIONAL CENTRE	1.231.959	0,20%
ИНФОТЕХНИКА	1.146.540	0,19%
OXFORD CENTAR	879.440	0,14%
Сазнање	432.300	0,07%
„ALBAS”- Црнотинце, Прешево	326.680	0,05%
АТОС	315.750	0,05%
ИНОВАЦИЈА ЈОКСИМОВИЋ	259.000	0,04%
ПЧЕЛИЦА	206.550	0,03%
ПУБЛИК ПРАКТИКУМ	136.960	0,02%
OXFORD CENTAR	133.150	0,02%
EDUTACIONAL CENTRE	119.106	0,02%
ЕПОХА	104.395	0,02%
НОТА	11.990	0,00%
ЗМАЈ	11.520	0,00%
КОРАК ПО КОРАК	10.100	0,00%
КРУГ КБ	6.160	0,00%
РЕПУБЛИЧКИ ГЕОДЕТСКИ ЗАВОД	5.080	0,00%

ЛИБЕР	3.000	0,00%
ЗАВЕТ	900	0,00%
КВАДРАТ-ПЛУС	650	0,00%
	613.300.904	

Уколико би се на прикупљеним подацима применила нова законска решења о избору уџбеника (минималан проценат од 5%, и услови да не може бити мање од 3 уџбеника, нити више од 6 уџбеника), као и постојање уџбеника, односно јединственог уџбеника довело би до Каталога са следећим садржајем:

РАЗРЕД	ПРЕДМЕТ	ИЗДАВАЧ	СУМА	УДЕО	УДЕО У %
2	Математика	4			
2	Математика	КЛЕТТ	16378132,8	8313080	50,76%
2	Математика	ЕДУКА	16378132,8	3550740	21,68%
2	Математика	БИГЗ	16378132,8	2240450	13,68%
2	Математика	ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ	16378132,8	893362,8	5,45%
2	Музичка култура	6			
2	Музичка култура	КЛЕТТ	2401954	981180	40,85%
2	Музичка култура	НОВИ ЛОГОС	2401954	333660	13,89%
2	Музичка култура	БИГЗ	2401954	322920	13,44%
2	Музичка култура	ЕДУКА	2401954	225351	9,38%
2	Музичка култура	КРЕАТИВНИ ЦЕНТАР	2401954	207750	8,65%
2	Музичка култура	ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ	2401954	181093	7,54%
2	Ликовна култура	3			
2	Ликовна култура	КЛЕТТ	2626082	2259300	86,03%
2	Ликовна култура	НОВИ ЛОГОС	2626082	199550	7,60%
2	Ликовна култура	ЕДУКА	2626082	78840	3,00%
2	Свет око нас	5			
2	Свет око нас	КЛЕТТ	11297203,2	6058030	53,62%
2	Свет око нас	ЕДУКА	11297203,2	2049990	18,15%
2	Свет око нас	БИГЗ	11297203,2	830580	7,35%
2	Свет око нас	НОВИ ЛОГОС	11297203,2	706700	6,26%
2	Свет око нас	НОВА ШКОЛА	11297203,2	622700	5,51%
2	Српски језик	6			
2	Српски језик	КЛЕТТ	20971688,3	9236395	44,04%
2	Српски језик	ЕДУКА	20971688,3	3504616	16,71%
2	Српски језик	НОВИ ЛОГОС	20971688,3	3049070	14,54%
2	Српски језик	БИГЗ	20971688,3	1857080	8,86%
2	Српски језик	ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ	20971688,3	1478007,3	7,05%
2	Српски језик	КРЕАТИВНИ ЦЕНТАР	20971688,3	1050600	5,01%
3	Математика	4			
3	Математика	КЛЕТТ	19617931,5	10593185	54,00%
3	Математика	ЕДУКА	19617931,5	3597315	18,34%
3	Математика	БИГЗ	19617931,5	2439200	12,43%
3	Математика	КРЕАТИВНИ ЦЕНТАР	19617931,5	1180600	6,02%
3	Музичка култура	5			
3	Музичка култура	КЛЕТТ	2197394,8	1052940	47,92%

	култура				
3	Музичка култура	КРЕАТИВНИ ЦЕНТАР	2197394,8	443850	20,20%
3	Музичка култура	БИГЗ	2197394,8	379960	17,29%
3	Музичка култура	ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ	2197394,8	181244,8	8,25%
3	Музичка култура	НОВА ШКОЛА	2197394,8	125400	5,71%
3	Ликовна култура	3			
3	Ликовна култура	КЛЕТТ	2196507,4	1753060	79,81%
3	Ликовна култура	КРЕАТИВНИ ЦЕНТАР	2196507,4	213350	9,71%
3	Ликовна култура	ЕДУКА	2196507,4	106434	4,85%
3	Природа и друштво	4			
3	Природа и друштво	КЛЕТТ	15606283,2	9801820	62,81%
3	Природа и друштво	ЕДУКА	15606283,2	1978920	12,68%
3	Природа и друштво	БИГЗ	15606283,2	1751300	11,22%
3	Природа и друштво	КРЕАТИВНИ ЦЕНТАР	15606283,2	865410	5,55%
3	Српски језик	6			
3	Српски језик	КЛЕТТ	23611488,8	9895370	41,91%
3	Српски језик	ЕДУКА	23611488,8	3203974	13,57%
3	Српски језик	НОВИ ЛОГОС	23611488,8	2438840	10,33%
3	Српски језик	БИГЗ	23611488,8	1980290	8,39%
3	Српски језик	ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ	23611488,8	1683996,6	7,13%
3	Српски језик	КРЕАТИВНИ ЦЕНТАР	23611488,8	1317710	5,58%
4	Математика	5			
4	Математика	КЛЕТТ	20096564,1	10927100	54,37%
4	Математика	ЕДУКА	20096564,1	3803280	18,93%
4	Математика	БИГЗ	20096564,1	1987160	9,89%
4	Математика	КРЕАТИВНИ ЦЕНТАР	20096564,1	1348730	6,71%
4	Математика	ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ	20096564,1	1061754,1	5,28%
4	Музичка култура	6			
4	Музичка култура	КЛЕТТ	3055948,2	1543100	50,49%
4	Музичка култура	БИГЗ	3055948,2	437780	14,33%
4	Музичка култура	КРЕАТИВНИ ЦЕНТАР	3055948,2	373780	12,23%
4	Музичка култура	ЕДУКА	3055948,2	268713	8,79%
4	Музичка култура	НОВА ШКОЛА	3055948,2	250700	8,20%
4	Музичка култура	ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ	3055948,2	169875,2	5,56%
4	Ликовна култура	5			
4	Ликовна култура	КЛЕТТ	1226336,9	847320	69,09%
4	Ликовна култура	ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ	1226336,9	103860,9	8,47%
4	Ликовна култура	НОВИ ЛОГОС	1226336,9	102050	8,32%
4	Ликовна култура	КРЕАТИВНИ ЦЕНТАР	1226336,9	95580	7,79%
4	Ликовна култура	ЕДУКА	1226336,9	77526	6,32%
4	Природа и	4			

	друштво				
4	Природа и друштво	КЛЕТТ	15848857	9398100	59,30%
4	Природа и друштво	ЕДУКА	15848857	2635150	16,63%
4	Природа и друштво	БИГЗ	15848857	1791890	11,31%
4	Природа и друштво	КРЕАТИВНИ ЦЕНТАР	15848857	924820	5,84%
4	Српски језик	5			
4	Српски језик	КЛЕТТ	20396775,6	9259880	45,40%
4	Српски језик	ЕДУКА	20396775,6	3553870	17,42%
4	Српски језик	БИГЗ	20396775,6	2796300	13,71%
4	Српски језик	ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ	20396775,6	1596595,6	7,83%
4	Српски језик	НОВИ ЛОГОС	20396775,6	1168570	5,73%
5	Математика	5			
5	Математика	КЛЕТТ	12708455,4	7101150	55,88%
5	Математика	ГЕРУНДИЈУМ	12708455,4	1690920	13,31%
5	Математика	ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ	12708455,4	1296695,4	10,20%
5	Математика	МАТЕМАТИСКОП	12708455,4	1027520	8,09%
5	Математика	КРЕАТИВНИ ЦЕНТАР	12708455,4	690730	5,44%
5	Музичка култура	4			
5	Музичка култура	НОВИ ЛОГОС	2313617	1184280	51,19%
5	Музичка култура	ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ	2313617	432817	18,71%
5	Музичка култура	БИГЗ	2313617	330780	14,30%
5	Музичка култура	КЛЕТТ	2313617	230040	9,94%
5	Биологија	5			
5	Биологија	БИГЗ	8487032,6	2592650	30,55%
5	Биологија	НОВИ ЛОГОС	8487032,6	1684090	19,84%
5	Биологија	КЛЕТТ	8487032,6	1637450	19,29%
5	Биологија	ГЕРУНДИЈУМ	8487032,6	1376408	16,22%
5	Биологија	ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ	8487032,6	1084914,6	12,78%
5	Географија	4			
5	Географија	НОВИ ЛОГОС	9044398,7	2954420	32,67%
5	Географија	ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ	9044398,7	2593148,7	28,67%
5	Географија	КЛЕТТ	9044398,7	2502220	27,67%
5	Географија	БИГЗ	9044398,7	826040	9,13%
5	Историја	5			
5	Историја	ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ	7735219,1	2253769,1	29,14%
5	Историја	КЛЕТТ	7735219,1	1718050	22,21%
5	Историја	НОВИ ЛОГОС	7735219,1	1599700	20,68%
5	Историја	БИГЗ	7735219,1	1299150	16,80%
5	Историја	ЕДУКА	7735219,1	570360	7,37%
5	Ликовна култура	4			
5	Ликовна култура	БИГЗ	1254644,7	520520	41,49%
5	Ликовна култура	КЛЕТТ	1254644,7	361080	28,78%
5	Ликовна култура	ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ	1254644,7	203364,7	16,21%
5	Ликовна култура	ЕДУКА	1254644,7	136680	10,89%
5	Техничко образовање и информатика	5			
5	Техничко	КЛЕТТ	8037722,5	2225850	27,69%

	образовање и информатика				
5	Техничко образовање и информатика	НОВИ ЛОГОС	8037722,5	2102760	26,16%
5	Техничко образовање и информатика	ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ	8037722,5	1759334,5	21,89%
5	Техничко образовање и информатика	ЕДУКА	8037722,5	1176208	14,63%
5	Техничко образовање и информатика	М&Г ДАКТА	8037722,5	545870	6,79%
5	Српски језик	3			
5	Српски језик	КЛЕТТ	19157888,6	9164949	47,84%
5	Српски језик	НОВИ ЛОГОС	19157888,6	6541670	34,15%
5	Српски језик	ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ	19157888,6	1790091,6	9,34%
6	Математика	5			
6	Математика	КЛЕТТ	9689437,9	5040530	52,02%
6	Математика	ГЕРУНДИЈУМ	9689437,9	1214136	12,53%
6	Математика	ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ	9689437,9	1156791,9	11,94%
6	Математика	МАТЕМАТИСКОП	9689437,9	1068160	11,02%
6	Математика	КРЕАТИВНИ ЦЕНТАР	9689437,9	526740	5,44%
6	Музичка култура	4			
6	Музичка култура	НОВИ ЛОГОС	1574209,5	910930	57,87%
6	Музичка култура	ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ	1574209,5	269769,5	17,14%
6	Музичка култура	БИГЗ	1574209,5	217560	13,82%
6	Музичка култура	КЛЕТТ	1574209,5	144130	9,16%
6	Биологија	5			
6	Биологија	НОВИ ЛОГОС	7169145,9	1715590	23,93%
6	Биологија	КЛЕТТ	7169145,9	1474260	20,56%
6	Биологија	БИГЗ	7169145,9	1468490	20,48%
6	Биологија	ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ	7169145,9	1265515,9	17,65%
6	Биологија	ГЕРУНДИЈУМ	7169145,9	1211320	16,90%
6	Географија	3			
6	Географија	НОВИ ЛОГОС	7515684,1	2881850	38,34%
6	Географија	ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ	7515684,1	2669844,1	35,52%
6	Географија	КЛЕТТ	7515684,1	1949540	25,94%
6	Историја	4			
6	Историја	ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ	5873934	2519264	42,89%
6	Историја	НОВИ ЛОГОС	5873934	1756100	29,90%
6	Историја	КЛЕТТ	5873934	1230530	20,95%
6	Историја	ФРЕСКА	5873934	362250	6,17%
6	Ликовна култура	4			
6	Ликовна култура	КЛЕТТ	785265,7	293760	37,41%
6	Ликовна култура	БИГЗ	785265,7	277200	35,30%
6	Ликовна култура	ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ	785265,7	138145,7	17,59%
6	Ликовна култура	ЕДУКА	785265,7	76160	9,70%
6	Техничко образовање и информатика	5			
6	Техничко	КЛЕТТ	7124148,4	1957080	27,47%

	образовање и информатика				
6	Техничко образовање и информатика	НОВИ ЛОГОС	7124148,4	1806660	25,36%
6	Техничко образовање и информатика	ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ	7124148,4	1498237,4	21,03%
6	Техничко образовање и информатика	ЕДУКА	7124148,4	1137256	15,96%
6	Техничко образовање и информатика	М&Г ДАКТА	7124148,4	494245	6,94%
6	Физика	4			
6	Физика	НОВИ ЛОГОС	8226293,8	2293970	27,89%
6	Физика	КЛЕТТ	8226293,8	1886980	22,94%
6	Физика	БИГЗ	8226293,8	1868850	22,72%
6	Физика	ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ	8226293,8	1278868,8	15,55%
6	Српски језик	3			
6	Српски језик	КЛЕТТ	16058160,8	7482119	46,59%
6	Српски језик	НОВИ ЛОГОС	16058160,8	5741180	35,75%
6	Српски језик	ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ	16058160,8	1608241,8	10,02%
7	Математика	4			
7	Математика	КЛЕТТ	10453167,3	5398360	51,64%
7	Математика	МАТЕМАТИСКОП	10453167,3	1413305	13,52%
7	Математика	ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ	10453167,3	1259316,3	12,05%
7	Математика	ГЕРУНДИЈУМ	10453167,3	1154736	11,05%
7	Музичка култура	4			
7	Музичка култура	НОВИ ЛОГОС	1987231,3	1050090	52,84%
7	Музичка култура	КЛЕТТ	1987231,3	392630	19,76%
7	Музичка култура	ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ	1987231,3	283121,3	14,25%
7	Музичка култура	БИГЗ	1987231,3	259740	13,07%
7	Биологија	5			
7	Биологија	ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ	8474975,8	2252137,8	26,57%
7	Биологија	НОВИ ЛОГОС	8474975,8	1979290	23,35%
7	Биологија	КЛЕТТ	8474975,8	1768330	20,87%
7	Биологија	БИГЗ	8474975,8	1230670	14,52%
7	Биологија	ГЕРУНДИЈУМ	8474975,8	1189232	14,03%
7	Географија	4			
7	Географија	НОВИ ЛОГОС	8445949,3	3000920	35,53%
7	Географија	КЛЕТТ	8445949,3	2407200	28,50%
7	Географија	ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ	8445949,3	2342079,3	27,73%
7	Географија	БИГЗ	8445949,3	679370	8,04%
7	Историја	5			
7	Историја	БИГЗ	7040421,1	1687860	23,97%
7	Историја	НОВИ ЛОГОС	7040421,1	1659200	23,57%
7	Историја	КЛЕТТ	7040421,1	1611730	22,89%
7	Историја	ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ	7040421,1	1363891,1	19,37%
7	Историја	ЕДУКА	7040421,1	378170	5,37%
7	Хемија	5			
7	Хемија	НОВИ ЛОГОС	10104912	4043190	40,01%
7	Хемија	КЛЕТТ	10104912	2114640	20,93%

7	Хемија	ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ	10104912	1524710	15,09%
7	Хемија	БИГЗ	10104912	1422670	14,08%
7	Хемија	ГЕРУНДИЈУМ	10104912	999702	9,89%
7	Ликовна култура	4			
7	Ликовна култура	КЛЕТТ	960176,4	414800	43,20%
7	Ликовна култура	БИГЗ	960176,4	344960	35,93%
7	Ликовна култура	ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ	960176,4	130376,4	13,58%
7	Ликовна култура	ЕДУКА	960176,4	70040	7,29%
7	Техничко образовање и информатика	5			
7	Техничко образовање и информатика	КЛЕТТ	7823015,6	2302350	29,43%
7	Техничко образовање и информатика	НОВИ ЛОГОС	7823015,6	1744570	22,30%
7	Техничко образовање и информатика	ЕДУКА	7823015,6	1374058	17,56%
7	Техничко образовање и информатика	ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ	7823015,6	1229267,6	15,71%
7	Техничко образовање и информатика	М&Г ДАКТА	7823015,6	833650	10,66%
7	Физика	4			
7	Физика	КЛЕТТ	9235011,6	2520750	27,30%
7	Физика	НОВИ ЛОГОС	9235011,6	2330510	25,24%
7	Физика	БИГЗ	9235011,6	2004340	21,70%
7	Физика	ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ	9235011,6	1575151,6	17,06%
7	Српски језик	3			
7	Српски језик	КЛЕТТ	17027805,7	8199908	48,16%
7	Српски језик	НОВИ ЛОГОС	17027805,7	6161920	36,19%
7	Српски језик	ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ	17027805,7	1742847,7	10,24%
8	Математика	4			
8	Математика	КЛЕТТ	9280660,7	4808100	51,81%
8	Математика	ГЕРУНДИЈУМ	9280660,7	1193544	12,86%
8	Математика	МАТЕМАТИСКОП	9280660,7	1118095	12,05%
8	Математика	ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ	9280660,7	1065181,7	11,48%
8	Музичка култура	4			
8	Музичка култура	НОВИ ЛОГОС	1723528,1	1018140	59,07%
8	Музичка култура	БИГЗ	1723528,1	298960	17,35%
8	Музичка култура	ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ	1723528,1	249888,1	14,50%
8	Музичка култура	КЛЕТТ	1723528,1	154780	8,98%
8	Биологија	5			
8	Биологија	ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ	7488047,2	1992729,2	26,61%
8	Биологија	НОВИ ЛОГОС	7488047,2	1616050	21,58%
8	Биологија	КЛЕТТ	7488047,2	1513480	20,21%
8	Биологија	БИГЗ	7488047,2	1431030	19,11%
8	Биологија	ГЕРУНДИЈУМ	7488047,2	934758	12,48%
8	Географија	4			
8	Географија	НОВИ ЛОГОС	6874119,8	2412300	35,09%

8	Географија	КЛЕТТ	6874119,8	2091180	30,42%
8	Географија	ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ	6874119,8	1908849,8	27,77%
8	Географија	БИГЗ	6874119,8	427450	6,22%
8	Историја	5			
8	Историја	ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ	6467290,4	2654150,4	41,04%
8	Историја	КЛЕТТ	6467290,4	1757650	27,18%
8	Историја	БИГЗ	6467290,4	1288510	19,92%
8	Историја	ФРЕСКА	6467290,4	405270	6,27%
8	Историја	ЕДУКА	6467290,4	359400	5,56%
8	Хемија	5			
8	Хемија	НОВИ ЛОГОС	8543563,6	3569320	41,78%
8	Хемија	КЛЕТТ	8543563,6	1602680	18,76%
8	Хемија	ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ	8543563,6	1282111,6	15,01%
8	Хемија	БИГЗ	8543563,6	1120440	13,11%
8	Хемија	ГЕРУНДИЈУМ	8543563,6	969012	11,34%
8	Ликовна култура	4			
8	Ликовна култура	КЛЕТТ	764673,5	289000	37,79%
8	Ликовна култура	БИГЗ	764673,5	277200	36,25%
8	Ликовна култура	ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ	764673,5	118233,5	15,46%
8	Ликовна култура	ЕДУКА	764673,5	80240	10,49%
8	Техничко образовање и информатика	5			
8	Техничко образовање и информатика	НОВИ ЛОГОС	7058730,8	1815810	25,72%
8	Техничко образовање и информатика	КЛЕТТ	7058730,8	1797940	25,47%
8	Техничко образовање и информатика	ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ	7058730,8	1462040,8	20,71%
8	Техничко образовање и информатика	М&Г ДАКТА	7058730,8	906700	12,85%
8	Техничко образовање и информатика	ЕДУКА	7058730,8	727190	10,30%
8	Физика	4			
8	Физика	НОВИ ЛОГОС	7562746,8	2632940	34,81%
8	Физика	КЛЕТТ	7562746,8	2194860	29,02%
8	Физика	ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ	7562746,8	1845126,8	24,40%
8	Физика	КРУГ	7562746,8	416520	5,51%
8	Српски језик	3			
8	Српски језик	КЛЕТТ	14986643	6998114	46,70%
8	Српски језик	НОВИ ЛОГОС	14986643	5448170	36,35%
8	Српски језик	ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ	14986643	1921029	12,82%

ПРИЛОГ 1:

Кључни делови Закона о основама система образовања и васпитања

Члан 12

Ради праћења, омогућавања развоја и унапређивања квалитета образовања и васпитања образују се:

- 1) **Национални просветни савет** - за предшколско, основно и средње опште и уметничко образовање и васпитање;
- 2) **Савет за стручно образовање и образовање одраслих** - за средње стручно образовање и васпитање, специјалистичко и мајсторско образовање, образовање одраслих, образовање за рад, стручно оспособљавање и обуку.

Члан 13

За члана Националног просветног савета не може да буде изабрано лице које је именовано, изабрано или постављено на функцију у државном органу, органу територијалне аутономије, односно локалне самоуправе, лице изабрано у орган политичке странке или орган управљања установе, лице запослено у Министарству, Заводу за унапређење васпитања и образовања, Заводу за вредновање квалитета образовања и васпитања, **Заводу за уџбенике и наставна средства**, као и општински просветни инспектор.

Надлежност Националног просветног савета

Члан 14.

У области развоја и унапређивања система образовања и васпитања Национални просветни савет:

....

5) **утврђује:**

....

(4) **стандарде квалитета уџбеника и наставних средстава;**

....

8) **утврђује постојање потребе за новим уџбеницима и доноси план уџбеника и наставних средстава предшколског, основног и средњег општег и уметничког образовања и васпитања, општеобразовних предмета средњег стручног образовања и васпитања и образовања одраслих;**

Надлежност Савета за стручно образовање и образовање одраслих

Члан 16.

Савет за стручно образовање и образовање одраслих:

....

3а) **утврђује постојање потребе за новим уџбеницима и доноси план уџбеника и наставних средстава за стручне предмете;**

ЗАВОДИ

Члан 17.

Ради праћења, обезбеђивања и унапређивања квалитета и развоја система образовања и васпитања, за обављање развојних, саветодавних, истраживачких и других стручних послова у предшколском, основном и средњем образовању и васпитању, Република Србија оснива:

- 1) **Завод за унапређивање образовања и васпитања;**
- 2) **Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања.**

Завод за унапређивање образовања и васпитања

Члан 18.

Завод за унапређивање образовања и васпитања обавља стручне послове из области образовања и васпитања и учествује у припреми прописа из надлежности Министарства, Националног просветног савета, Савета за стручно образовање и образовање одраслих, као и друге послове у складу са законом, актом о оснивању и статутом.

Завод из става 1. овог члана у свом саставу има организационе јединице - центре, и то:

1) **Центар за развој програма и уџбеника;**

...

Центар за развој програма и уџбеника

Члан 19.

Завод за унапређивање образовања и васпитања, у оквиру Центра за развој програма и уџбеника обавља стручне послове који се, нарочито, односе на:

1) **припрему стандарда:**

(1) **квалитета уџбеника и наставних средстава;**

(2) **услова за остваривање посебних програма у области предшколског васпитања и образовања;**

....

4) **припрему плана уџбеника** основног и средњег општег и уметничког образовања и васпитања и учествовање у припреми плана уџбеника општеобразовних предмета стручног образовања и образовања одраслих;

5) **предлагање министру одобравања уџбеника** и наставних средстава основног и средњег општег и уметничког образовања и васпитања, општеобразовних предмета средњег стручног образовања и васпитања и образовања одраслих;

6) **друге послове, у складу са овим законом и актом о оснивању.**

Послове из става 1. тачка 5) овог члана Завод за унапређивање образовања и васпитања обавља као поверени посао.

Центар за стручно образовање и образовање одраслих

Члан 20.

Завод за унапређивање образовања и васпитања, у оквиру Центра за стручно образовање и образовање одраслих обавља стручне послове који се, нарочито, односе на:

...

б) **учествовање у припреми стандарда квалитета уџбеника** и наставних средстава стручног образовања и образовања одраслих и плана уџбеника;

7) **давање стручне оцене уџбеника стручног образовања и образовања одраслих у поступку одобравања;**

Чланом 58 дефинисана је улога родитеља

Савет родитеља

Члан 58.

Установа има савет родитеља, осим школе за образовање одраслих.

Савет родитеља:

...

4) **учествује у поступку предлагања изборних предмета и у поступку избора уџбеника;**

...

Ученички парламент

Члан 105.

У последња два разреда основне школе и у средњој школи организује се ученички парламент (у даљем тексту: парламент) ради:

1) **давања мишљења и предлога** стручним органима, школском одбору, савету родитеља и директору о: правилима понашања у школи, мерама безбедности ученика, годишњем плану рада, школском развојном плану, школском програму, начину уређивања школског простора, **избору уџбеника**, слободним и ваннаставним активностима, учешћу на спортским и другим такмичењима и организацији свих манифестација ученика у школи и ван ње и другим питањима од значаја за њихово образовање;

Уџбеници

Члан 102.

У остваривању образовно-васпитног рада користе се уџбеници и наставна средства које, на предлог надлежног савета одобри министар, у складу са посебним законом.

Министар може да одобри више уџбеника за исти предмет у истом разреду, као и страни уџбеник.

Када се образовно-васпитни рад остварује на језику националне мањине, користе се уџбеници и наставна средства одобрени, у складу са посебним законом.

Страни уџбеник може да се одобри за употребу, у складу са посебним законом.

У поступку одобравања утврђује се да ли уџбеник одговара стандардима квалитета, који се односе на садржину, педагошко-психолошке захтеве, дидактичку и методичку обраду, језичке захтеве, израду, графичку, ликовну и техничку опремљеност уџбеника, односно да ли обезбеђује остваривање принципа и циљева образовања и стандарда постигнућа.

У остваривању образовно-васпитног рада могу да се користе и друга наставна средства и помагала, у складу са посебним законом.

За ученике са сметњама у развоју и инвалидитетом, издају се уџбеници, у складу са њиховим потребама.

У Закону о основном образовању и васпитању посебно је истакнут значај библиотеке и који је искоришћен за нова решења у предложеном Закону о уџбеницима.

Школска библиотека

Члан 50.

Школска библиотека је место библиотечко-информационе, васпитно-образовне и културне активности школе.

У школској библиотеци прикупља се, обрађује и ученицима, наставницима и стручним сарадницима даје на коришћење библиотечко-информациона грађа (књиге, серијске публикације и др.) и извори.

Библиотека је дужна да у свом фонду **прикупља уџбенике и друга наставна средства** намењена ученицима са сметњама у развоју и инвалидитетом, као и стручну литературу за наставнике и стручне сараднике.

Задатак школске библиотеке је да код ученика развија навике читања и коришћења библиотечких услуга, као и да ученике оспособљава да користе информације у свим облицима и на свим медијима и омогући им да овладају вештинама потребним за учење у току целог живота.

Школа је дужна да има школску библиотеку, у складу са законом.

Програм рада школске библиотеке саставни је део школског програма.

ПРИЛОГ 2: Образовање на језицима националних мањина

Образовање националних мањина уређено је опсежним домаћимзаконским оквиром- Уставом Републике Србије, Законом о основама система образовања и васпитања, Законом о предшколском васпитању и образовању, Законом о основној школи, Законом о средњој школи, Законом о образовању одраслих, Законом о уџбеницима и другим наставним средствима, Законом о забрани дискриминације, Законом о забрани дискриминације особа са инвалидитетом, Законом о националним саветима националних мањина, Стратегијом и акционим планом превенције трафикинга, Стратегијом за сузбијање насиља над женама и родно заснованог насиља, Националном стратегијом за решавање питања избеглица и интерно расељених лица за период 2011-2014, итд.

Како би постигли равноправан статус у образовању, свим припадницима националних мањина у Републици Србији, у основној или средњој школи, омогућена су три модалитета у образовању:

- Настава на матерњем језику (тренутно се изводи на албанском, босанском, бугарском, мађарском, румунском, русинском, словачком и хрватском)
- Двојезична настава - на матерњем и српском језику (тренутно се изводи на албанском и српском, мађарском и српском, румунском и српском, словачком и српском и хрватском и српском)
- Настава на српском језику, уз изборни предмет *Матерњи језик са елементима националне културе*¹

Образовањем на мањинском језику у школској 2013/2014. години, на неком од наведених модалитета, обухваћено је 32.165 ученика. У наредној табели дати су додатни подаци о образовању мањина

Језик/	Предшколско образовање	Основно образовање	Средње образовање
Албанск и језик	Одвија се у општинама Бујановац, Медвеђа и Прешево, у пет предшколских установа	Целокупна настава на албанском језику у Републици Србији одвија се на подручју три општине, у Бујановцу, Медвеђи и Прешеву	Целокупна настава на албанском језику се одвија се у две гимназије, у општинама Бујановац и Прешево

¹ Поред предмета *Матерњи језик са елементима националне културе* у Републици Србији постоје и предмети *Буњевачкиговор са елементима националне културе* (усвојен августа 2007. године) и *Влашки говор са елементима националне културе* (усвојен августа 2013. године)

Босански језик	<p>При Мешихату исламске заједнице у Новом Пазару ради предшколска установа на босанском језику</p> <p>Од 21. фебруара 2013. године Министарство дало сагласност за спровођење припремне наставе на босанском језику у три предшколске установе</p>	<p>Изучавање предмета <i>Босански језик са елементима националне културе</i> уведено је у општине Нови Пазар, Сјеница, Тутин и Пријепоље</p> <p>Од 21. фебруара 2013. године Министарство дало сагласност за спровођење припремне наставе на босанском језику у првом и петом разреду, у три основне школе</p> <p>Од школске 2013/2014. године уведена настава на босанском језику у 139 одељења првог и 108 одељења петог разреда, у општинама Нови Пазар, Сјеница и Тутин</p>	<p>Од 21. фебруара 2013. године Министарство дало сагласност за спровођење припремне наставе на босанском језику у првом разреду, у три гимназије</p> <p>Од школске 2013/2014. године започела припремна настава у осам одељења првог разреда, у општинама Нови Пазар, Сјеница и Тутин</p>
Бугарски језик	<p>Двојезично, на српском и бугарском језику у општинама Босилеград и Димитровград, у три предшколске установе</p>	<p>Целокупна настава на бугарском језику одвија се у две основне школе у општинама Босилеград и Димитровград</p> <p>Предмет <i>Бугарски језик са елементима националне културе</i> изучава се у три основне школе, у општинама Босилеград, Димитровград и Панчево (Иваново)</p>	<p>Целокупна настава на бугарском језику је у Гимназији „Ћирило и Методије”, у Димитровграду</p> <p>Предмет <i>Бугарски језик са елементима националне културе</i> у две гимназије, у Босилеграду и Димитровграду</p>
Мађарски језик	<p>Организовање васпитно-образовног рада на мађарском језику спроводи се у 20 предшколских установа и три основне школе</p> <p>Организовање васпитно-образовног рада двојезично, на српском и мађарском језику спроводи се у 12 локалних самоуправа на територији АП Војводине</p> <p>Организовање васпитно-образовног рада двојезично, на мађарском и немачком језику спроводи се у једној предшколској установи у Суботици</p>	<p>Целокупна настава на мађарском језику организована је у 77 основних школа</p>	<p>Целокупна настава на мађарском језику се одвија у девет гимназија</p>
Македонски језик		<p>У основној школи „Гоце Делчев” у Јабуци код Панчева, изучава се предмет <i>Македонски језик са елементима националне културе</i></p>	

Ромски језик	У општинама Прокупље, Сурдулица, Бела Паланка, Пирот, Бојник, Лебане, Владичин Хан и градовима Крушевац и Врањевладине ромске организације помогнуте донацијама РЕФ-а и УНИЦЕФ-а формирале су развојно образовне центре којима је сврха организовање и укључивање ромске деце у образовно васпитни рад, који се одвија двојезично, на српском и ромском језику	Изучавање предмета <i>Ромски језик са елементима националне културе</i> организовано је у школама у АП Војводини, у 23 основне школе у 12 локалних самоуправа	
Румунски језик	Настава на румунском језику спроводи се у пет предшколских установа у пет локалних самоуправа на територији АП Војводине и четири основне школе Двојезично, на српском и румунском језику спроводи се у четири предшколске установе и једној основној школи	Целокупна настава румунског језика организована је у 18 основних школа, на територији АП Војводине Изучавање предмета <i>Румунски језик са елементима националне културе</i> организовано је на подручју Школске управе Београд, у основној школи „Васа Пелагић“ Изучавање предмета <i>Румунски језик са елементима националне културе</i> организовано је у деветосновних школа, на територији АП Војводине Изборни предмет <i>Румунски језик са елементима националне културе</i> уведен је у 14 основних школа источне Србије: "9. српска бригада", Бољевац; "Ђорђе Симеоновић", Подгорац; "Хајдук Вељко" и "Ђура Јакшић", Зајечар; "Ђура Јакшић", Кривељ; "Бранко Радичевић" и "3. октобар", Бор; "Вук Караџић", Кладово; "Љубица Јовановић Радосављевић", Подвршка; "Хајдук Вељко", Корбово; "Вера Радосављевић", "Вук Караџић" и "Бранко Радичевић", Неготин	Целокупна настава на румунском језику организована је на територији АП Војводине, у Гимназији „Борислав Петров Браца“ у Вршцу Предмет <i>Румунски језик са елементима националне културе</i> изучава се у Гимназији „Михјало Пупин“ у Ковачици и Гимназији „Борислав Петров Браца“ у Вршцу Изборни предмет <i>Румунски језик са елементима националне културе</i> уведен је у седам школа источне Србије: СШ "Свети Сава" и Техничка школа, Кладово; Економско трговинска школа, Медицинска школа, Техничка школа и Гимназија, Зајечар; Неготинска гимназија, Неготин
Русински језик	Настава на русинском језику спроводи се у три предшколске установе	Целокупна настава на русинском језику организована је у триосновне школе, на територији АП Војводине Изучавање предмета <i>Русински језик са елементима националне културе</i> организовано је у 27 основних школа	Целокупна настава на русинском језику организована је у Гимназији „Петро Кузмјак“ у Руском Крстуру Учење предмета <i>Русински језик са елементима националне културе</i> одвија се у две гимназије

Словачки језик	<p>Настава на словачком језику спроводи се у пет предшколских установа</p> <p>Организовање васпитно-образовног рада двојезично, на српском и словачком језику спроводи се у две предшколске установе</p>	<p>Целокупна настава на словачком језику организована је у 17 основних школа</p> <p>Предмет <i>Словачки језик са елементима националне културе</i> изучава се у Основној школи „Бранко Радичевић“ у Бољевцима (градска општина Сурчин).</p> <p>Предмет <i>Словачки језик са елементима националне културе</i> изучава се у 38 основних школа на територији АП Војводине</p>	<p>Целокупна настава на словачком језику одвија се у две гимназије</p> <p>Учење <i>Словачког језика са елементима националне културе</i> организовано је у две гимназије</p>
Украјински језик		<p>Изучавање предмета <i>Украјински језик са елементима националне културе</i> организовано је у девет основних школа</p>	
Хрватски језик	<p>Организовање васпитно-образовног рада на хрватском језику спроводи се у једној предшколској установи, у Суботици</p> <p>Организовање васпитно-образовног рада двојезично на српском и хрватском језику спроводи се у Ђурђину (Суботица)</p>	<p>Целокупна настава на хрватском језику организована је у пет основних школа (ОШ "Свети Сава" и ОШ "Иван Милутиновић", Суботица; ОШ "Матија Губец", Таванкут; ОШ Владимир Назор" Ђурђин; ОШ "Матко Вуковић", Суботица)</p> <p>Предмет <i>Хрватски језик са елементима националне културе</i> реализује се у осам основних школа</p>	<p>Целокупна настава на хрватском језику организована је у Гимназији „Светозар Марковић“ у Суботици и Политехничкој школи у Суботици</p>
Влашки говор		<p>Реализација припремне наставе за увођење предмета <i>Влашки говор са елементима националне културе</i> у први разред основног образовања и васпитања, требало би да почне током другог полугодишта школске 2013/2014. године, у 10 основних школа: "Моша Пијаде", општина Жагубица, "Бранко Перић", општина Мајданпек; "Јован Шербановић" и "Професор Брана Пауновић", општина Петровац на Млави; "Петар Радовановић" и "Душан Радовић", општина Бор; "Стеван Мокрањац" и "Вера Радосављевић", општина Неготин; "Ђорђе Симеоновић" општина Бољевац; "Владислав Петковић Дис", општина Зајечар</p>	

Буњевачки говор		<i>Буњевачки говор са елементима националне културе</i> изучава 360 деце из Суботице и Сомбора- све финансира Национални савет буњевачке националне мањине	
Чешки језик		<i>Чешки језик са елементима националне културе</i> изучава се у Гају и Крушчици- све финансира Национални савет чешке националне мањине	
Ашкалије, Горанци, Грци, Египћани, Јевреји, Шокци, Немци, Руси, Словенци, Турци и Цинцари немају наставу на матерњем језику			